

עירובין

פרק ראשון – מבוי

מבוי דלא נפישין^א מיליה - תני תקנתא.

ב. משנה (א): *

מבוי שהוא גבוה מעשרים^א אמה - ימעט;

רבי יהודה אומר:

אינו צריך.

הרחב^ב: מעשר אמות -

ימעט;

ואם יש לו צורת הפתח, אף על פי שרחב^ב מעשר אמות - אינו צריך למעט.

גמרא:

תנן התם (סוכה א:א):

סוכה שהיא גבוהה מעשרים^א אמה - פסולה;

ורבי יהודה מכשיר.

מאי שנא גבי סוכה דתני פסולה,

ומאי שנא גבי מבוי דתני תקנתא?

סוכה דאורייתא - תני פסולה,

מבוי דרבנן - תני תקנתא.

ואיבעית אימא -

דאורייתא נמי תני תקנתא,

אלא,

סוכה דנפישין^א מיליה^א - פסיק^א ותני פסולה,

רש"י

¹ פרק ראשון - מבוי. מתני: מבוי שהוא גבוה. שהניחו את הקורה למעלה מעשרים אמה וקורה זו להחמיר לטלטל לתוכה באה דמדאורייתא איסור הוצאת רה"ר בשבת ומה היא רה"ר סרטיא ופלטאי גדולה כדאמרן בפרק יציאות השבת (שבת ו:): שדומין לדגלי מדבר דכל מילי דשבת ממשכן גמרינן ועגלות של לויים ברוחב י"ו אמה אולי כדאמרן בהזורק (שם צט). הלכך לא הו"ר רה"ר בציר מ"ו אמה ורחב ומפולש משני ראשין אבל מבוי קצר הוא ואינו רחב י"ו אמה ואינו נמי רחב הוא אינו מפולש אלא ראשו אחד פתוח לרה"ר וראשו אחד סתום דאי הוה מפולש לא הוה משתרי בקורה כדאמרין בגמרא וכיון דלאו רה"ר הוא שרי לטלטולי ביה מן התורה בלי שום תיקון ורבנן גזור עליה משום דאתי לאיחלופי ברה"ר ושרייה בתקנתא דלחי או קורה דליהוי היכירא דלא ליתני למשרי רה"ר גמורה:

² ימעט. ישפיל וטעמא מפרש בגמרא:

³ והרחב מעשר אמות ימעט. דזהו שיעור רוחב סתם פתחים וטפי מהכי לא מיקרו פתח אלא פרצה ואנן בעינן פתח וצריך לנעוץ קנים למעט רוחב כניסתה ולהעמידה על עשר או על פחות:

⁴ צורת הפתח. לחי מיכן ולחי מיכן וקורה (ס"א וקנה) על גביהן:

⁵ גמ': דתני תקנתא. דתני ימעט ולא תנא פסול:

⁶ סוכה. דטעמא דידה דאורייתא כדאמר' התם מלמען ידעו דורותיכם:

⁷ תני פסולה. הואיל וכבר מימות משה ניתנה מדה זו ובאו חכמים לפרש לך שאם לא עשה כן פסולה שייך למיתני בה לשון פסלות ואע"ג דמהניא בה תקנתא כל כמה דלא מתקן לה איקריא פסולה:

⁸ מבוי. דכל עיקריה דרבנן הוא לא שייך למימר ביה לשון פסלות שהרי כאן התחילו להראותן עסקי מבוי ותורתיו ומאי פסול שייך למימר אחתי לא הודיעוך רבנן שיעוריה בהכי דליתני אם לא עשה כן פסול:

⁹ דאורייתא נמי תני תקנתא. בעלמא במילי אחרני:

¹⁰ דנפיש מיליה. דתני התם ושאיין לה שלש דפנות ושאינה גבוהה עשרה ושחמתה מרובה מצילתה:

¹¹ פסיק ותני פסולה. דהשתא מצי כיל ותני להו כולהו כחדא דאי הוה תני תקנתא לא הוה מצי לערובינהו ולמננינהו דבשאיין לה שלש דפנות בעי למיתני

אמר רב יהודה אמר רב:

חכמים לא למדוה אלא מפתחו של היכל, ורבי יהודה לא למדה אלא מפתחו של אולם.

דתנן (מידות ד:א):

פתחו של היכל -

גבהו עשרים אמה ורחבו עשר אמות;

ושל אולם -

גבהו ארבעים אמה ורחבו עשרים אמה (שם ג:ז).^א

ושניהן מקרא אחד דרשו:

"וַיִּשְׁזָטוּ פִּתְחוֹ אֹהֶ֫ל מוֹעֵ֫ד" (ויקרא ג:ב);

דרבנן^ב סברי -

קדושת היכל לחוד, וקדושת אולם לחוד,

וכי כתיב: "פִּתְחוֹ אֹהֶ֫ל מוֹעֵ֫ד" - אהיכל כתיב;

ורבי יהודה סבר -

היכל ואולם קדושה אחת היא,

וכי כתיב: "פִּתְחוֹ אֹהֶ֫ל מוֹעֵ֫ד" - אתרווייהו הוא דכתיב.

ואיבעית אימא -

לרבי יהודה נמי -

קדושת אולם לחוד, וקדושת היכל לחוד,

והכא היינו טעמיה דרבי יהודה -

דכתיב - אל^א: פתח אולם הבית.

ורבנן ! ?

אי הוה כתב אל פתח אולם -

כדקאמרת,

השתא דכתיב - אל פתח אולם הבית -

הבית^א הפתוח לאולם.

והא^א כי כתיב האי - במשכן כתיב ! ?

אשכחן משכן דאיקרי מקדש,

ומקדש דאיקרי משכן;

דאי לא תימא הכי -

הא דאמר רב יהודה אמר שמואל:

שלמים^א ששחטן קודם פתיחת דלתות היכל - פסולין,

שנאמר (ויקרא ג:ב):

"וַיִּשְׁזָטוּ פִּתְחוֹ אֹהֶ֫ל מוֹעֵ֫ד",

רש"י

יעשה לה דופן ובשאינה גבוהה בעי למיתני יגביה ובשחמתה מרובה מצילתה יוסף על סככה ואמר מר לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה (פסחים ג:):

¹² אהל מועד. הוא היכל ששם היה נתון מזבח הזהב והשלחן והמנורה ובכולהו כתיב אהל מועד:

¹³ רבנן סברי. קדושת אולם לאו כקדושת היכל וכל עבודות האמורות בהיכל אי הוה עביד להו באולם שלפניו לא מיתכשרי הלכך לא מיקרי אהל מועד ולא אשכחן קרא דליקרי לפתח דיליה פתח:

¹⁴ אל פתח אולם. אלמא פיתחא אקרי:

¹⁵ הבית הפתוח לאולם. והוא היכל:

¹⁶ והא כי כתיב. פתח אהל מועד במשכן שהיה במדבר כתיב ושם לא היה אולם ופתח היכל י אמות הוא דגבוה שהקרשים לא היו אלא עשרה אמות

גובהן:

¹⁷ שלמים ששחטן. שחרית קודם פתיחת דלתות היכל פסולין:

ההוא⁹ משפת¹⁰ מזבח ולמעלה.

ורבי יהודה מפתחו של אולם גמר?
והא תנן (כאן):

והרחב מעשר אמות -
ימעט;

ולא¹¹ פליג רבי יהודה!?

אמר אביי:

פליג בברייתא,

דתניא:

והרחב מעשר אמות -

ימעט;

רבי יהודה אומר:

אינו צריך למעט.

וליפלוג במתניתין!?

פליג בגובהה,

והוא הדין לרחבה.

ואכתי,

רבי יהודה מפתחו של אולם גמר?

והתניא:

מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה -

ימעט;

ורבי יהודה מכשיר עד ארבעים וחמשים אמה;

ותניי¹² בר קפרא:

עד מאה;

בשלמא¹³ לבר קפרא -

גוזמא;

אלא לרבי¹⁴ יהודה,

בשלמא¹⁵ ארבעים -

גמר מפתחו של אולם;

אלא חמשים -

מנא ליה!?

אמר רב חסדא:

הא¹⁶ מתניתא אטעיתיה לרב,

דתניא:

מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה, יותר מפתחו של היכל -

ימעט;

הוא סבר -

בזמן שהוא פתוח, ולא בזמן שהוא נעול;¹⁷
והא: כי כתיב ההיא - במשכן כתיב!
אלא,

אשכחן מקדש דאיקרי משכן,
ומשכן דאיקרי מקדש.

בשלמא מקדש דאיקרי משכן -

דכתיב (שם כו,יא):

"וַיִּתְּתֵי מִשְׁכְּנֵי בְּתוֹכְכֶם";

אלא משכן דאיקרי מקדש -

מנלן?

אילימא - מדכתיב (במדבר י, כא):

"וַיִּשְׁעוּ הַקְּהֹתִים, וַיִּשְׂאוּ הַמִּקְדָּשׁ,

וַהֲקִימוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן עַד בָּאָם"; *

ב:

ההוא: בארון כתיב!

אלא מהכא:

"וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וַיִּשְׁכְּתֵי בְּתוֹכְכֶם" (שמות כה, ח).

בין לרבנן ובין לרבי יהודה -

לילפו מפתח שער החצר,

דכתיב (שם כז, יח):

"אֲרָף הַזֹּזֵר, מֵאֵה בְּאֵמֶה וְרוּבֵי זִמְשִׁים בְּזִמְשִׁים,

וְקָמֶה זִמְשֵׁי אַמּוֹת",

וכתיב (שם יב):

"וְזִמְשֵׁי עֵשְׂרֵה אַמֶּה קְלָעִים לְכֶתֶף",

וכתיב (שם לח, טו):

"וְלְכֶתֶף הַשְּׂמִיטָה, מִזֶּה וּמִזֶּה לְשַׁעַר הַזֹּזֵר,

קְלָעִים זִמְשֵׁי עֵשְׂרֵה אַמֶּה",

מה: להלן - חמש ברוחב עשרים,

אף כאן - חמש ברוחב עשרים!?

פתח שער החצר - איקרי, פתח סתמא - לא איקרי.

ואיבעית אימא -

כי כתיב (שם יד):

"קְלָעִים זִמְשֵׁי עֵשְׂרֵה אַמֶּה אֶל הַכֶּתֶף" -¹⁸

בגובהה: הוא דכתיב.

גובהה?

והא כתיב: "וְקָמֶה זִמְשֵׁי אַמּוֹת"!??

רש"י

¹ הא במשכן כתיב. ובבית עולמים מנא לן:

² ונתתי משכני בתוכם. וכשנאמר מקרא זה כבר הוקם המשכן שהרי בתורת כהנים נכתב וכל אותו הספר באהל מועד נאמר כדכתיב (ויקרא א) וידבר ה' אליו מאהל מועד ועל איזה משכן היה מבטיחן עוד אם לא על המקדש:

³ ההוא בארון כתיב. שהוא משא בני קהת ועל שם שהוא מקודש משאר המשאות קרוי מקדש:

⁴ לילפו מפתח שער החצר. ארוחב פריך דתנן במתניתין והרחב מעשר אמות ימעט הא אשכחן פתח חצר דהוי עשרים רוחב ואיקרי פתח דכתיב ואת קלעי החצר ואת מסך פתח שער החצר בפרשת נשא כתיב אבל אגובה ולמיפסל בגובה יותר מה' אמות לא מצי פריך דהא אשכחן פתח היכל דגובה כ' וקא קרי ליה פתח:

⁵ רוחב. חצר המשכן:

⁶ ג' אמה. והא דכתיב חמשים בחמשים בפרק שני (כג:) מפרש לה ופתחה באמצע רחבה וסתמו בקלעים ט"ו אמה מצד זה של פתח וט"ו אמה מצד זה של פתח נשאר כ' אמה רוחב באמצע כדכתיב חמש עשרה אמה קלעים לכתף וכתף הוא צידו של פתח:

⁷ מה להלן. גובה חמש שהרי כל קלעי החצר סביב לא היה גובהן אלא חמש כדכתיב (שמות כז) וקומה חמש אמות:

⁸ בגובהה הוא דכתיב. שגבהו הקלעים המזרחיות מזה ומזה לפתח ט"ו אמה יותר משאר קלעי החצר דהוה להו גובה כ' ולרוחב לא ניתנה מדה:

רש"י

⁹ ההוא. חמש אמות:

¹⁰ משפת קלעים ולמטה. למטה מאותן ט"ו שנעדפו מזה ומזה לפתח היו עוד חמש גובה שוה לשאר הקלעים ועליהן ניתוספו ט"ו בגובה מב' עברי הפתח דהוה להו כ' לישנא אחרינא בגובהה הוא דכתיב גובהה כל קלעי החצר סביב ט"ו אמה אבל לרוחב הפתח לא למדנו שיעור ולהך לישנא גרסינן במסקנא ההוא משפת מזבח ולמעלה שהמזבח גובהו עשר והקלעים גבוהות ממנו חמש דהוה להו ט"ו כדי שלא יהא כהן עומד עליו ועבודה בידו וכל העם רואין אותו מבחוץ ושתייהן שמעתי וזה עיקר וכן מפורש בזבחים בפרק קדשי קדשים (נט:) והמפרש לשון ראשון טועה הוא שהיה סבור דמאן דפריך לילפו מפתח שער החצר אגובהה פריך למיפסל גובה יותר מה' אמות ומשום הכי אהדר לאוקומי פתח החצר בגובה כ':

¹¹ ולא פליג ר' יהודה. ואי מאולם גמר ליכשר ברוחב כ':

¹² ותני בר קפרא. במילתיה דר' יהודה עד מאה אמה:

¹³ בשלמא לבר קפרא. איכא למימר דר' יהודה מאולם גמר ולא מכשר בגובה מארבעים והא דתני בר קפרא מאה גוזמא נקט משום דאכשר ר' יהודה ביותר מכ' ומשלשים נראים לבר קפרא גוזמא ונקיט במילתיה טפי:

¹⁴ אטעיתיה לרב. דאמר לעיל ר' יהודה לא למדה אלא מפתח אולם הא מתניתא דלקמיה אטעיתיה:

מדרבנן מפתחו של היכל גמרי -
רבי יהודה מפתחו של אולם גמר;
ולא היא,
רבי יהודה מפתחא דמלכין גמר.

ורבנן,

אי מפתחו של היכל גמרי -
ליבעו דלתות כהיכל;

אלמה תנן (כאן):

הכשר מבוי -

בית שמאי אומרים: לחי וקורה;

ובית הלל אומרים: או¹⁷ לחי או קורה! ?
דלתות היכל לצניעות בעלמא הוא דעבידן.

אלא מעתה -

לא¹⁸ תיהני ליה צורת הפתח,

דהא היכל צורת הפתח הוא לו,

אפילו הכי עשר אמות הוא דרווח;

אלמה תנן (כאן):

אם יש לו צורת הפתח,

אף על פי שרחב מעשר אמות -

אינו צריך למעט! ?

מידי הוא טעמא אלא לרב,

הא מתני ליה רב יהודה לחייה בר רב קמיה דרב:

אינו צריך למעט;

ואמר ליה:

אתנייה: צריך למעט.

ג. אלא מעתה - *

לא¹⁹ תיהני ליה אמלתרא,

דהא היכל אמלתרא הוא ליה,

ואפילו הכי עשרים אמה הוא דגבוה;

דתנן (ע"פ מידות ג:):

חמש אמלתראות של²⁰ מילה היו על גביו,

זו למעלה מזו;²¹

והאי מאי תיובתא,

דילמא כי תניא ההיא דאמלתראות -

באולם תניא;

והאי מאי קושיא ?

דילמא תבנית היכל כתבנית אולם;

אלמה²² אמר רבי אילעא אמר רב:

רחבה²³ ארבע אף על פי שאינה בריאה;

ואם²⁴ יש לה אמלתרא,

¹ פיתחא דמלכין. סתם פתחי מלכים גבוהין הרבה:

² לחי. קנה או לוח נעוץ אצל כותל האחד בראשו:

³ לא תיהני ליה צורת הפתח. להכשיר רוחבו ביותר מעשרה:

⁴ לא תיהני ליה אמלתרא. לאכשורי גובהו יותר מכ' לקמן מפרש מאי אמלתרא והיא תני דמהניא:

⁵ של מילה. עץ שגדילין בו מילין והם עפצים ובלעז גלא"ש:

⁶ אלמנה אמר ר' אילעא כו'. השתא קא מסיק לפירכיה דאשכחן דמהניא אמלתרא אליבא דרב ומעיקרא לא שבקיה לאסוקי למלתיה עד דסתר ליה לתיובתא:

⁷ רחבה ד'. אם היתה קורה רחבה ד' טפחים אע"פ שהיא דקה ואינה חזקה לקבל אריח כשירה והא דתנן במתניתין (לקמן יג:) בריאה כדי לקבל אריח כשאינה רחבה ד' טפחים קאמר:

⁸ ואם יש לה אמלתרא כו'. תרתי מילי קאמר רב ולקולא:

אפילו גבוהה יותר מעשרים אמה -
אינו צריך למעט! ?

אמר⁹ רב יוסף:

אמלתרא מתניתא היא,

מאן קתני לה ?

אמר אביי:

והא חמא בריה דרבה בר אבוה קתני לה,

ותיהוי אמלתרא מתניתא,

ותיקשי¹⁰ לרב! ?

אמר לך רב -

דל¹¹ אנא מהכא,

מתנייתא¹² מי לא קשיין אהדדי ?

אלא מאי אית לך למימר ? תנאי¹³ היא,

לדידי¹⁴ נמי - תנאי היא.

רב נחמן בר יצחק אמר:

בלא¹⁵ רב -

מתנייתא¹⁶ אהדדי לא קשיין;

קורה¹⁷ לרבנן¹⁸ טעמא מאי ?

משום¹⁹ היכרא;

והאי²⁰ דקתני יתר מפתחו של היכל -

סימנא בעלמא.

ורב נחמן בר יצחק,

הניחא אי לא סבירא ליה הא דרבה;

אלא אי²¹ סבירא ליה הא דרבה,

דאמר רבה:

כתיב (ויקרא כג, מג):

"לְמַעַן יִדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם,

כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,"²²

עד עשרים אמה - אדם יודע שדר בסוכה,

למעלה מעשרים אמה - אין אדם יודע,

משום דלא שלטא ביה עינא;

אלמא -

גבי סוכה נמי בהיכרא פליגי -

רש"י

⁹ אמר רב יוסף. הא אמלתרא דאייתוה משמיה דרב לא רב אמרה דתיקשי דרב אדרב אלא מתניתא היא:

¹⁰ ותיקשי לרב. דהא חזינן הכא דלא גמרי רבנן מהיכל מדקתני דאמלתרא מהניא:

¹¹ דל אנא מהכא. הרימני מיכן כאילו שתקתי ולא אמרתי דבר זה:

¹² מתנייתא מי לא קשיין אהדדי. דהא תניא לעיל בהדיא מבוי שהוא גבוה מכ' יותר מפתחו של היכל אלמא רבנן מהתם גמרי:

¹³ תנאי היא. תנא דלעיל דסבירא ליה דרבנן מהיכל גמרי ואמלתרא לא מהניא והאי תנא דאמלתרא סבר לאו מהיכל גמרי:

¹⁴ לדידי נמי תנאי היא. ואנא כתנא דלעיל אמרי:

¹⁵ בלא רב. אי לא הוה מפרש רב למתניתא קמיתא ויליף מינה דרבנן מהיכל גמרי:

¹⁶ מתנייתא אהדדי לא קשיין. דבין לההיא מתניתין ובין להא מתניתין דאמלתרא:

¹⁷ קורה לרבנן טעמא מאי. בעו תוך כ' אמה:

¹⁸ משום היכרא. דליחזו אינשי ולידעו דתקנתא עבוד ולא ליתי לאיחלופי ברה"ר ומשום הכי מהניא אמלתרא דכיון דמיסתכלי בה אינשי אפילו למעלה מכ' אמה איכא היכרא:

¹⁹ והא דקתני. במתניתא קמיתא יותר מפתחו של היכל לאו דגמרי מהתם אלא סימנא בעלמא נקט שלא תחליף גירסא דעשרים ותאמר למעלה מל' או מארבעים יהא פתח היכל סימן בידך:

²⁰ אי סבירא ליה הא דרבה. דטעמיהו דרבנן בסוכה נמי משום היכרא:

איפלוגי בתרתי למה לי ! ?

צריכא,

דאי אשמעינן גבי סוכה -

בהא קאמר רבי יהודה,

כיון דלישיבה עבידא - שלטא ביה עינא;

אבל מבוי דלהילוך עביד -

אימא מודה להו לרבנן;

ואי אשמעינן בהא -

בהא קאמרי רבנן;

אבל בהך -

אימא מודו ליה לרבי יהודה;

צריכא.

מאי אמלתרא ?

חמא¹ בריה דרבה בר אבוא אמר:

קיני².

כי אתא רב דימי אמר: אמרי במערבא:

פסקי דארזא.

מאן דאמר: פסקי דארזא -

כל שכן קיני;

מאן דאמר: קיני -

אבל פסקי דארזא - לא.

ומאן דאמר: פסקי דארזא -

מאי טעמא ?

משום דנפיש משכיה;

והא סוכה דנפיש משכיה,

וקאמרי רבנן דלא ! ?

אלא,

כיון דקא חשיב - אית ליה קלא.

מקצת קורה בתוך עשרים ומקצת קורה למעלה מעשרים,

מקצת סכך בתוך עשרים ומקצת סכך למעלה מעשרים,

אמר רבה:

במבוי - כשר,

בסוכה - פסול.

מאי שנא במבוי דכשר ? דאמרינן קלוש³,

סוכה נמי - לימא קלוש ! ?

אי קלשת -

הויא לה חמתה מרובה מצילתה.

הכא נמי - אי קלשת -

הויא לה קורה הניטלת ברוח;

אלא על כרחך נעשו כשפודין של מתכת,

הכא נמי -

על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה ! ?

אמר רבא מפרזקיא:

סוכה דליחיד היא - לא⁴ מדכר,

מבוי דלרבים - מדכרי⁵ אהדדי.

רבינא אמר:

סוכה דאורייתא - אחמירו בה רבנן,

מבוי דרבנן - לא אחמירו ביה רבנן.

רב אדא בר מתנה מתני להא שמעתא דרבה איפכא:

אמר רבה:

במבוי - פסול,

בסוכה - כשירה.

מאי שנא סוכה דכשירה דאמרינן קלוש,

במבוי נמי - לימא קלוש ! ?

אי קלשת -

הוי לה קורה הניטלת ברוח.

הכא נמי - אי קלשת -

הויא לה חמתה מרובה מצילתה;

אלא⁶ על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה,

הכא⁷ נמי -

על כרחך נעשו כשפודין של מתכת ! ?

אמר רבא מפרזקיא:

סוכה דליחיד היא - רמי אנפשיה ומדכר,

מבוי דלרבים היא - סמכי אהדדי ולא מדכרי,

דאמרי אינשי:

קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא.

רבינא אמר:

סוכה דאורייתא - לא בעי חיזוק,

מבוי דרבנן - בעי חיזוק.

מאי הוי עלה ?

רבה בר רב עולא אמר:

זה וזה פסול.

רבא אמר:

זה וזה כשר,*

חלל⁸ סוכה תנן, חלל מבוי תנן.

אמר ליה רב פפא לרבא:

תניא דמסייע לך:

מבוי שהיא גבוה מעשרים אמה,

יותר מפתחו של היכל -

ימעט;

והיכל גופו -

חללו עשרים.

איתיביה רב שימי בר אשי⁹ לרב פפא:

כיצד הוא¹⁰ עושה ?

רש"י

¹ למה להו. לרבנן ולר' יהודה לפלוגי בתרתי:

² מבוי דלהילוך עביד. כלומר המהלך אינו מביט למעלה:

³ קיני. כגון קיני עופות היו בולטין מתחת האולם למעלה (מל') מן הפתח:

⁴ פסקי דארזא. כלונסות של ארז ארוכין תחובין בכותל ואידי דנפיש משכיה

אורך דידהו חזו להו אינשי ואיכא היכרא:

⁵ מאן דאמר פסקי. איכא היכרא למבוי:

⁶ כל שכן קיני. דאידי דחשיבי ומילתא דתמיהא היא מסתכלי בהו אינשי וחזו

לקורה:

⁷ מקצת. עובי הקורה בתוך כ' ומקצתה למעלה וכן עובי סככה של סוכה:

⁸ קלוש. רואין כאילו ניטל אותו העובי היוצא למעלה ותהא קורה דקה:

⁹ הניטלת ברוח. שהרי שיעורה חכמים בריאה כדי לקבל אריה ואי לאו הכי

שדי ליה זיקא הלכך לא חשיב:

¹⁰ לא מידכר. וזמנין דמשתקיל מקצת עובי הסכך הנכנס לתוך כ' וקיימא כולה

למעלה מכ':

¹¹ מדכרי אהדדי. שאם תרקב תחתונה של קורה ותעמוד כולה למעלה

מעשרים אמה מתקני לה:

¹² אלא. אמאי מכשרת בסוכה משום דעל כרחך השתא צילתה מרובה מחמתה

דהא רואין הוא דקאמרי ולא שקילנא מינה מידי:

¹³ הכא נמי. חשוב אותה כשפודין כבידין דאי נמי קלישי לא שדי להו זיקא

דהא לא מידי שקלת מינה אלא רואין הוא דקאמר:

¹⁴ חלל סוכה תנן. עשרים אמות שהווכרו בין במבוי בין בסוכה אחללה קיימי:

רש"י

מניח קורה משפת עשרים ולמטה ?
אימא - ולמעלה.

והא למטה קתני ! ?
הא קא משמע לן -

דלמטה כלמעלה,
מה למעלה - חללה עשרים,
אף למטה - חללה עשרה.

אמר אביי משמיה דרב נחמן:
אמת מבוי ואמת סוכה -¹²

באמה בת חמשה;
אמת כלאים -
באמה בת ששה.

אמת מבוי -

באמה בת חמשה.

למאי הלכתא ?

לגובהו ולפירצת מבוי.

והא איכא - משך מבוי בארבע אמות, דלקולא ! ?

כמאן דאמר: בארבעה טפחים.

ואיבעית אימא -

בארבע אמות, ורוב אמות קאמר.

אמת סוכה -

באמה בת חמשה.

למאי הלכתא ?

לגובההו ולדופן עקומה.

והא איכא - משך סוכה בארבע אמות, דלקולא,

¹ משפת כ' ולמטה. משמע שיהא עובי הקורה בתוך כ':

² הא קמ"ל. דשיעור שנתנו חכמים למטה מ' טפחים אכלל קאי כשיעור שאמרו בכ' למעלה והכי קאמר מתני' מניח את הקורה משפת כ' ולמעלה וכן למטה אם בא לעשותו נמוך מניחה משפת עשרה טפחים ולמעלה דבפחות מעשרה לא הוי מבוי:

³ אמת מבוי ואמת סוכה. אמות שהוזכרו במבוי ובסוכה באמות קטנות שיעור ואמות שהוזכרו בכלאים באמות גדולות שיעור ולקמן מפרש הי נינהו ור"נ מדקאמר הכא קטנות והכא גדולות ש"מ הכא חומרא והכא חומרא דאי לא לחומרא היכי מצי אמר הני גדולות והני קטנות הא לא תנן בהו שיעורא:

⁴ למאי הלכתא. משערים אלו שבמבוי בקטנות דתיהוי חומרא:

⁵ לגובהו. הנך כ' שהוזכרו ליפסל בגובהו מכי איכא כ' אמות קטנות פסלי אי מגבה לה טפי:

⁶ ולפירצת מבוי. דקיימא לן בהאי פירקא פרצת מבוי ביו"ד אמות פסיל ליה וקאמר רב נחמן דבעשר אמות קטנות מיפסיל:

⁷ והא איכא. אמות שהוזכרו במשך מבוי ד' אמות ואם ארכו פחות מד' אמות פסיל ליה אביי לקמן בפירקין (ה). דאמר לקמן היה פחות מיו"ד טפחים ובא להשלימו עד כמה חוקק בו במשכו רב יוסף אמר ד' טפחים אביי אמר ד' אמות דמשך מבוי בעינן ד' אמות ובהני אמות אתיא מילתיה דרב נחמן לקולא דמכשר ליה בד' אמות קטנות:

⁸ כמ"ד. משך מבוי בד' טפחים סבירא ליה לרב נחמן ולא הוזכרו אמות בשיעור משכו ופלוגתא דאביי ורב יוסף היא:

⁹ רוב אמות. הנוזרות במבוי קאמר רב נחמן דליהוי קטנות ולא אכל אמות מבוי קאמר:

¹⁰ לגובהה. שהוזכרו כ' אמות לפוסלה:

¹¹ ולדופן עקומה. דתנן (סוכה יז.) בית שנפחת וסיכך על גבי הפחת בסכך כשר ותקרת העלייה נותרת סביב ומפסקת בין סכך כשר לדפנות אם יש בין סכך כשר לדופן ד' אמות פסולה ולא אמרינן דופן עקומה פחות מד' אמות כשירה דאמרינן חזינן ליה להאי סכך פסול כאילו הוא מן הדפנות שנעקמו למעלן ובאו עד סכך כשר והוי אין כאן הפסק וקא אתא רב נחמן למימר דבאמות קטנות משערין ליה ומיפסלא בעשרים טפחים והיינו חומרא:

¹² והאיכא ארבע אמות. הנוזרות במשך סוכה דאי מכשרת ליה בקטנות איכא קולא ורב נחמן כייל ואמר כל אמות סוכה בקטנות ואי אמר רב נחמן כרבי הוי קולא:

דתניא:

רבי אומר: אומר אני:

כל סוכה שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות - פסולה ! ?

כרבנן דאמרי:

אפילו אינה מחזקת אלא ראשו ורובו ושולחנו.

ואיבעית אימא -

לעולם רבי היא, ורוב אמות קאמר.

אמת כלאים -

באמה בת ששה.

למאי הלכתא ?

לקרחת הכרם ולמחול הכרם,

דתנן (כלאים ד:א-ב):

קרחת הכרם -

בית שמאי אומרים:

עשרים וארבע אמות;

ובית הלל אומרים:

שש עשרה אמה;¹³

ומחול הכרם -

בית שמאי אומרים:

שש עשרה אמה;¹³

ובית הלל אומרים:

שתיים עשרה אמה;¹³

איזוהי¹⁴ קרחת הכרם ?

כרם שחרב¹⁵ אמצעיתו;

אם¹⁶ אין שם שש עשרה אמה -^ל

לא¹⁷ יביא זרע לשם;

היו שם שש עשרה אמה -

נותן לו כדי עבודתו וזורע את המותר;

ואיזהו מחול¹⁸ הכרם ?

בין כרם לגדר;

אין שם שתיים עשרה אמה -

לא יביא זרע לשם;

היו¹⁹ שם שתיים עשרה אמה -

¹³ ואיבעית אימא. רב נחמן לעולם כרבי והאי דאמר רב נחמן אמות סוכה בקטנות לאו באמות דמשך סוכה אלא בשאר אמות קאמר:

¹⁴ לקרחת הכרם ולמחול הכרם. דכי משערת ליה בגדולות חומרא היא:

¹⁵ קרחת הכרם בית שמאי אומרים עשרים וארבע אמות. אם קרחתה עשרים וארבע אמות מותר לזרוע שם ואם פחות מכ"ד אמות אסור לזרוע שם ולקמן מפרש מאי קרחת ומאי מחול:

¹⁶ שחרב באמצעיתו. שהרי יש שם גפנים סביב הקרחה י"ו אמה על י"ו אמה וכן אם הלכה הקרחה על פני כל רוחב הכרם שאין שם גפנים אלא מב' צידי הקרחה בעינן י"ו רוחב הקרחה:

¹⁷ ואם לאו לא יביא זרע לשם. אפילו באמה האמצעית דד' אמות שבצד הכרם מזה וד' אמות שבצד זה אצל הכרם הוו עבודת הכרם דתנן (כלאים פ"ו מ"א) כמה עבודת הכרם (מלא) ד' אמות כמלא בקר וכלים שהיו בוצרים אותה בשוורים

ובעגלות ובעת החרישה חורשים אותה בשוורים הלכך ככרם דמו ואם נשאר ח' אמות בינתים לבד אותן ד' לכל צד דכי שרית פלגא להכא ופלגא להכא איכא ד' אמות מקום חשוב לכל חד לא בטלי לגבי כרם ומותר לזרוען ובצירי מח' אמות שדי פלגא להכא ופלגא להכא ליכא ד' אמות מקום חשוב ובטיל לגבי כרם ולבית שמאי לא חשיב שדה בפחות מח' אמות הלכך כ"ד אמות בעינן ד' לעבודת הכרם מכאן וכנגדן מכאן פשו י"ו שדי שמנה להכא ושמנה להכא.

איכא שדה ולא בטלי אי נמי סבירא להו לבית שמאי עבודת הכרם ח' אמות:

¹⁸ מחול הכרם בין כרם לגדר. דהיינו סביב כמו מחולות:

¹⁹ יש שם י"ב אמות. לבית הלל נותן ד' אמות לעבודת הכרם וזורע השאר:

²⁰ אין שם י"ב אמה לא יביא זרע לשם. דד' אמות דלהדי כרם עבודת הכרם וד' אמות דלהדי כותל כיון דלא מיזרעי משום דוושא דכותל אפקורי מפקר להו

נותן לו כדי עבודתו וזורע את המותר. ^ל

והא: איכא רצופים בארבע אמות דלקולא, דתנן (שם ה: ב):

כרם הנטוע על פחות מארבע אמות - רבי שמעון אומר: אינו כרם;

וחכמים אומרים: כרם, ורואין את האמצעיים כאילו אינם! ?

כרבנן דאמרי: הוי כרם.

ואיבעית אימא - לעולם רבי שמעון, ורוב אמות קאמר.

ורבא משמיה דרב נחמן אמר: כל אמות באמה בת ששה, אלא הללו שוחקות והללו עצבות.

מיתבי:

כל אמות שאמרו חכמים - באמה בת ששה, ובלבד * שלא יהו מכוונות! ?

בשלמא לרבא -

כי היכי דליהויין הללו שוחקות והללו עצבות; אלא לאביי - קשיא! ?

אמר לך אביי -

אימא:

אמת כלאים באמה בת ששה.

והא מדקתני סיפא:

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

כל אמות שאמרו חכמים בכלאים - באמה בת ששה, ובלבד שלא יהו מצומצמות;

מכלל דתנא קמא כל אמות קאמר! ?

אמר לך אביי -

ולאו מי איכא רבן שמעון בן גמליאל דקאי כוותי? אלא דאמרי כרבן שמעון בן גמליאל.

לאביי ודאי תנאי היא,

רשי

אמצעיות אי איכא ד' אמות חשיב ואי לא בטיל לגבי כרם והכא לא בעינן י"ו אמה שאין האיסור אלא מצד אחד והכי מפרש לה בפרק כל גגות (לקמן צג.) וקא אמר רב נחמן דבאמות גדולות משערינן ולחומרם ולא משתריא בקטנות:

¹ והא איכא רצופין. גפנים רצופין שסמוכה שורה לשורה יותר ממה שנתנו חכמים שיעור שאם אין בין שורה לשורה ד' אמות אינו כרם הואיל ואין לו כל צרכו להילוך עגלה ומותר לזרוע בכולן לר' שמעון ובהנך אמות אתיא מילתיה דרב נחמן לקולא דאי איכא ד' אמות קטנות אמרינן אינו כרם עד דאיכא גדולות:

² על פחות מד' אמות. שאין בין שורה לשורה ד' אמות אינו כרם ומותר לזרוע לשם:

³ ורואין את האמצעיים. הנתועין בתוך ריחוק הראוי להיות בין שורה לשורה:

⁴ כרבנן. סבירא ליה לרב נחמן:

⁵ דאמרי כרם. הלכך לא הוזכרו אמות בכלאים לענין רצופים:

⁶ הללו שוחקות. אמות כלאים מודדין בטפחים גדולים ושל סוכה ומבוי עצבות מצומצמות לחומרא:

⁷ שלא יהו מכוונות. כדמפרש ואזיל שיהו אמות כלאים שוחקות ושל מבוי וסוכה עצבות:

⁸ אלא לאביי קשיא. הא דקתני כל אמות באמה בת ששה:

⁹ אימא אמת כלאים באמה בת ששה. והכי קאמר כל אמות שאמרו בכלאים באמה בת ששה ובלבד שלא יהו מכוונות מצומצמות אלא גדולות בטפחים שוחקות:

לרבא מי לימא תנאי היא?

אמר לך רבא -

רבן שמעון בן גמליאל הא אתא לאשמועינן: אמת כלאים - לא יצמצם.

ולימא אמת כלאים לא יצמצם,

באמה בת ששה למעוטי מאי?

לאו למעוטי אמת סוכה ואמת מבוי! ?

לא, ¹⁰

למעוטי אמה יסוד ואמה טובב,

דכתיב (יחזקאל מג, יג):

"וְאִלֶּה מִדְּרוֹת הַמִּזְבֵּחַ פְּאֵמוֹת, אִמֶּה אִמֶּה וְטַפּוֹז,

וְזִיק" האמה ואמה רֹזֵב,

וְגִבּוֹלָה אֶל עִפְתָּהּ סָבִיב זֵרֶת הָאֲזוּר וְזֶה גֵב הַמִּזְבֵּחַ";

"זִיק" האמה - זה יסוד,

"וְאִמֶּה רֹזֵב" - זה טובב,

"וְגִבּוֹלָה אֶל עִפְתָּהּ סָבִיב" - אלו הקרנות,

"וְזֶה גֵב הַמִּזְבֵּחַ" - זה מזבח הזהב.

אמר רב חייא בר אשי אמר רב:

שיעורין, ¹¹ חציצין, ¹² ומחיצין ¹³ -

הלכה למשה מסיני.

שיעורין.

דאורייתא הוא,

דכתיב (דברים ח, ח):

"אֶרֶץ זֹטָה וְשִׁעְרָה וְגֶפֶן וְתַאֲנֶה וְרַמּוֹן, ¹⁴

אֶרֶץ אֵיית יִשְׁמֵן וְדָבֶשׁ," ¹⁵

ואמר רבי חנין: ¹⁶

רשי

¹⁰ לאביי ודאי תנאי היא. דלא מצי לאוקמי לרבנן כוותיה דהא כל אמות קאמרי:

¹¹ לרבא מי לימא תנאי היא. מי אמרינן רבן שמעון בן גמליאל פליג עליה למימר אמת כלאים באמה בת ששה אבל שאר אמות כגון סוכה ומבוי באמה בת חמשה או דילמא פרושי קא מפרש רבן שמעון בן גמליאל למילתייהו דרבנן דאמרי ובלבד שלא יהו מכוונות דיש מהן שוחקות ויש מהן עצבות ולא פירשו איזה מהן שוחקות ואיזה מהן עצבות ואתא איהו לפרושי דהנך דכלאים ליהוו שוחקות כדקתני ובלבד שלא יהו מצומצמות ולהכי אדכר כלאים ולא למעוטי שאר אמות להיות בנות חמשה אלא למעוטינהו דלא ליהוו שוחקות:

¹² הא אתא לאשמועינן אמת כלאים לא יצמצם. ולפרושי מילתיה דתנא קמא הוא דאתא ולא למעוטי שאר אמות מבת ששה:

¹³ לא למעוטי אמה יסוד ואמה טובב. דלאו בנות ששה הן:

¹⁴ באמות אמה אמה וטופח. באמות קטנות בת חמשה שיש באמה בת ו' בינונית אמה וטפח מאלו:

¹⁵ חיק האמה. נמדד באמות קטנות וכן אמה רוחב וכן גבולו על שפתו זרת האחד וזה גב המזבח כולן באמות קטנות הללו:

¹⁶ חיק האמה זה יסוד. חיק על שם שהוא חיקוי ותיקונו של מזבח מלמטה:

¹⁷ אלו הקרנות. שהן אמה על אמה והאי דכתיב זרת האחד מאמצעית רחבו של קרן מודד זרת שהוא חצי אמה לכל רוח דהוי אמה על אמה:

¹⁸ וזה גב המזבח. כלומר באמה קטנה זו נמדד האמה של מזבח הזהב דכתיב ביה אמה ארכו ואמה רחבו (שמות ל) ובמסכת מנחות בפרק שתי הלחם (צז:): מפרש ליה להאי קרא דאמה יסוד דקאמרי בקטנה לאו ברוחב כניסת היסוד אלא בגובה עליותו דאמר מר עלה אמה וכנס אמה זהו יסוד אבל רוחב הכניסה באמת בת ששה ואמה טובב כניסה דילה באמה קטנה ולא חמש אמות של עליות גובהה באמה קטנה כדתנן עלה חמש וכנס אמה זה הסוכב וקרנות לא שגא גובהן ולא שגא רוחבן באמה קטנה:

¹⁹ שיעורין. שנתנו חכמים לכל דבר כגון כזית דם חלב פיגול ונותר וכזית מן המת שמטמא באהל ושאר שיעורין דמפרש לקמן:

²⁰ חציצין. חציצה הפוסלת בטבילה:

²¹ ומחיצין. הלכות מחיצה שתהא גבוהה עשרה וכן שאר הילכותיה הלכה למשה מסיני:

כל הפסוק הזה לשיעורין נאמר;

"וְזָמַה" - כדתנן (נגעים יג ט): לה¹

הנכנס לבית המנוגע,

וכליו על כתיפיו, וסנדליו וטבעותיו בידיו -

הוא: והם טמאין מיד;

היה: לבוש כליו, וסנדליו ברגליו, וטבעותיו באצבעותיו -

הוא טמא מיד, והן טהורין,

עד שישא בכדי אכילת פרס;

פת: חיטין ולא פת שעורין,

מיסב: ואוכל בליפתן;

"שִׁעוּרָה" - כדתנן (אהלות ב:ג): לו²

עצם כשעורה,

מטמא במגע ובמשא, ואינו מטמא באהל;

ד: "כֶּפֶן" - כדי רביעית³ יין לנזיר; *

"תְּאֵנָה" - כגרוגרת⁴ להוצאת שבת;

"רְבוּזִין" - כדתנן (כלים יז א):

כל כלי בעלי בתים - *

שיעורן כרימונים;

"אֶרְבֵּי יָדַי וְיָמַי" - אמר רבי יוסי ברבי חנינא: לו⁵

"אֶרְבֵּי" שכל שיעוריה כזיתים;

כל שיעוריה סלקא דעתך? והאיכא הני דאמרין! לה⁶

אלא אימא - "אֶרְבֵּי" שרוב⁷ שיעוריה כזיתים;

"דְּבִיעָה" - ככותבת הגסה ביום⁸ הכפורים! ?

ותיסברא,

שיעורין מיכתב כתיבי?

אלא הלכתא נינהו, וקרא אסמכתא בעלמא.⁹

רש"י

¹ לשיעורין נאמר. וכל אלו משערין בהן דברים אחרים:

² כליו על כתיפיו וסנדליו וטבעותיו בידיו. שאינן מלובשין בו דרך מלבוש

דומיא דכליו על כתפיו:

³ הוא והן טמאין מיד. שאף הן באין אל הבית וכתוב והבא אל הבית (ויקרא יד):

⁴ היה לבוש כליו. וכן כולם דרך לבישתן קרויין בגדיו ובטליון אצלו וכתוב (שם)

והאוכל בבית יכבס את בגדיו ודרשין בתורת כהנים מקרא דהאי אוכל לאו

אכילה ממש הוא אלא שישא כדי שיעור אכילה ובביאה בלא שהייה אינו

מטמא בגדים:

⁵ פרס. ד' ביצים הן מזון סעודה בינונית פרס לשון פרוסה ששיעורהו בחצי

ככר האמור בעירוב דבעינן מזון ב' סעודות ותנן התם חציה לבית המנוגע בפרק

כיצד (לקמן פב):

⁶ פת חיטין. אין שוהה בה כפת שעורין:

⁷ מיסב. שהייה זו בהסיבה שיעורהו ולא בנאכלת בעמידה והולך ובה שהוא

שוהה באכילתו יותר:

⁸ ואוכלה בליפתן. שנאכלת מהר:

⁹ ואינו מטמא באהל. שום עצם בלא בשר עד שיהא שם שדרה שלימה או

גולגולת או רוב בנינו שתי שוקיים וירך אחת או רוב מניינו קכ"ה אברים:

¹⁰ רביעית יין לנזיר. לחייבו מלקות:

¹¹ גרוגרת. היא תאנה יבישה ובה שיערו כל אוכל אדם לענין הוצאת שבת

דתנן (שבת עו): המוציא אוכלין כגרוגרת:

¹² בעל הבית. חס על כליו ואם ניקב כמוציא זית מצניעו לאגוזים כאגוז

מצניעו לרמונים לפיכך אם ניטמא וניקב עדיין טמא עד שינקב כמוציא רמון

והיינו שיעורן כרמונים אבל כלי אומן העומד לימכר טהור בנקב קטן:

¹³ רוב שיעוריה כזיתים. אכילת חלב ודם ונתר ופיגול וטמא ונבילה ובהמה

טמאה ובשר המת להאחיל ומגע נבילות:

¹⁴ כל דבש. האמור בתורה דבש תמרים וכדאמר התם (בכורים פ"א מ"ג) אין

מביאין בכורים כי אם מז' המינין ולא מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים

אלמא פשיטא ליה לתנא דתמרים מז' המינין דהיינו דבש:

חציצין.

דאורייתא נינהו,

דכתיב (ויקרא יד ט):

"וְרוּזִין אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם,"¹⁵ מ

שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין המים;¹⁶

"בְּמַיִם,"¹⁷

במי מקוה;

"כֹּל בְּשָׂרוֹ" (שם טו טז),

מים שכל גופו עולה בהן,

וכמה הן?

אמה על אמה ברום שלש אמות;

ושיערו חכמים -

מי מקוה ארבעים סאה! ?

כי איצטריך הילכתא -

לשער,¹⁸

וכדרבה¹⁹ בר רב הונא,

דאמר רבה בר רב הונא:

נימא²⁰ אחת קשורה - חוצצת,

שלש -²¹ אינן חוצצות,

שתיים - איני יודע.

שערו נמי דאורייתא הוא,

דתניא:

"וְרוּזִין... אֶת כֹּל בְּשָׂרוֹ" (ויקרא טו טז),

את הטפל לבשרו,

וזהו שער! ?

כי אתאי הילכתא -

לרובו ולמיעוטו,

ולמקפיד ולשאין מקפיד,

וכדרבי יצחק,

דאמר רבי יצחק:

דבר²² תורה -

רובו²³ ומקפיד²⁴ עליו - חוצץ,

ושאינו מקפיד²⁵ עליו - אינו חוצץ;

וגזור²⁶ על רובו שאינו מקפיד משום רובו המקפיד,

ועל²⁷ מיעוטו המקפיד משום רובו המקפיד.

וליגזור²⁸ נמי -

על מיעוטו שאינו מקפיד משום מיעוטו המקפיד,

אי נמי -

רש"י

¹⁵ במים במי מקוה. המכונסין משמע ואע"ג דלאו חיים מדלא כתיב חיים:

¹⁶ כל בשרו. משמע כל בשרו כאחד:

¹⁷ לשער. שתפסל בו חציצה:

¹⁸ וכדרבה. דאמר רבה חציצה פוסלת בשיער:

¹⁹ נימא אחת קשורה חוצצת. דמצי להדוקה שפיר ואין המים נכנסין בקשר:

²⁰ שלש אינן חוצצות. דלא מיהדקי שפיר ועיילי בהו מים:

²¹ דבר תורה. הלכה למשה מסיני בתורה שבעל פה:

²² רובו. רוב שערו שאם יש בו דבר החוצץ כגון דם יבש ודיו וטיט יבש וזפת

יבש או שקשור רובו אחת אחת:

²³ ומקפיד עליו. שמצטער על ליכלוך זה שבראשו:

²⁴ ושאינו מקפיד עליו. הוי כגופו ואע"ג דהוי ברובו לא חייץ:

²⁵ וגזור על רובו שאינו מקפיד. הואיל והוי רוב ודמי במקצת לחציצה

דאורייתא:

²⁶ ועל מיעוטו המקפיד. הואיל ודמי ליה בהקפדה וגזור לאו הלכה למשה

מסיני הוא אלא גזירה מדרבנן ורובו המקפיד לחודיה הוא דהוה הלכה למשה

מסיני:

²⁷ וליגזור נמי על מיעוטו שאינו מקפיד עליו משום מיעוטו המקפיד. דדמו

להדדי דהאי מיעוט דהאי מיעוט:

משום רובו שאינו מקפיד ! ?
היא: גופה גזירה,
ואנן ניקום וניגזור גזירה לגזירה ?

מחיצין.¹⁵
דאורייתא נינהו,
דאמר מר:
ארוץ תשעה, וכפורת טפח -
הרי כאן עשרה ! ?
לא צריכא,
לרבי יהודה דאמר:
אמת: בנין - באמה בת ששה,
אמת: כלים - באמה בת חמשה.
ולרבי מאיר דאמר:
כל האמות היו בבינוניות -
מאי איכא למימר ! ?
לרבי מאיר,
כי אתאי הילכתא -
לגוד, וללבוד, ולדופן עקומה.

היה גבוה מעשרים אמה ובא למעטו,
כמה¹⁶ ממעט ?
כמה ממעט ?
כמה¹⁷ דצריך ליה ! ?
אלא,
רחבי בכמה ?
רב יוסף אמר: טפח;¹⁸
אביי אמר: ארבעה.

לימא בהא קא מיפלגי,

דמאן¹⁹ דאמר: טפח קסבר -

ה. מותר להשתמש תחת הקורה; *

ומאן²⁰ דאמר: ארבעה קסבר -
אסור להשתמש תחת הקורה.

לא,²¹
דכולי עלמא מותר²² להשתמש תחת הקורה,
ובהא קא מיפלגי -
מר²³ סבר - קורה משום היכר,
ומר סבר - קורה משום מחיצה.
ואיבעית אימא -
דכולי עלמא קורה משום היכר,
והכא בהיכר של מטה ובהיכר של מעלה קא מיפלגי,
דמר סבר -
אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה,
ומר סבר -
לא אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה.
ואיבעית אימא -
דכולי עלמא אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה,
והכא בגזירה שמא²⁴ יפחות קמיפלגי.

היה פחות מעשרה טפחים וחקק בו להשלימו לעשרה,
כמה חוקק ?

כמה חוקק ?

כמה דצריך ליה ! ?

אלא,

משכו²⁵ בכמה ?

רב²⁶ יוסף אמר: בארבעה טפחים;²⁷
אביי אמר: בארבע אמות.

לימא דרבי אמי ורבי אסי קמיפלגי,
דאיתמר:

מבוי שנפרץ²⁸ מצידו כלפי²⁹ ראשו,

איתמר משמיה דרבי אמי ורבי אסי:

אם³⁰ יש שם פס ארבעה -

רש"י

¹⁵ ומאן דאמר ארבעה קסבר אסור להשתמש תחת הקורה. דחודה הפנימי יורד וסותם ורוחב הקורה הוי חוץ לסתימה ולמשתמשים במבוי אין להם היכר בקורה שהרי בנמוך הן הלכך צריך שימשך לתוך המבוי שתהא הקורה ניכרת להם כשישמשו באותו גובה וכיון דאפיקתיה מתחת הקורה צריך שיהא מקום הניכר וחשוב:

¹⁶ לא דכולי עלמא מותר ובהא פליגי מר סבר קורה. שתיקנו חכמים למבוי משום היכר בעלמא הוא דלא ליתי למישרי רשות הרבים והרי יש כאן היכר בכניסתן כשמשמשין תחת הקורה:

¹⁷ ומאן דאמר ארבעה קסבר קורה. המתרת במבוי טעמא משום מחיצה דאמרינן חודה החיצון יורד וסותם ואמרו רבנן דבטפי מעשרים לא אמרינן יורד וסותם וכיון דלא הוי מיעוט ד' הוי מחיצה העשויה לפחות מד' וקיימא לן בכל דוכתא דמחיצה שאינה ראויה לד' לאו מחיצה היא דאין רשות היחיד לפחות מד' טפחים ואע"פ שמוקף מחיצה של עשרה טפחים ובגזירות דחנניה בן עקביא נמי הכי אמרינן דאין מחיצות אלא אם כן יש תוך החלל ארבעה בפרק כיצד משתפין (לקמן פ:):

¹⁸ גזירה שמא יפחת. על ידי דריסת רגלים יפחת המיעוט ויעמוד על פחות מטפח הלכך בעינן טפי וכיון דאפיקתיה מהיכר של מעלה אוקמיה אד' דחשיבי בכל דוכתא:

¹⁹ משכו. של חקק לתוך אורך המבוי בדבר הבולט כגון מיעוט שייך למימר רוחב ובדבר השוקע ומקיפות אותו מחיצות כגון חקק שייך לומר לשון משך:

²⁰ רב יוסף. דבעי לעיל טפח הכא בעי ארבעה דהתם דאיתיה לדופן ולמעוטי קאתי בהיכר בעלמא סגי הכא דהשתא הוא דמשוי ליה דופן בין לרב יוסף ובין לאביי בעינן דליתחוי האי דופן לשיעור הכשר אורך מבוי שלם הלכך לרב יוסף שיעור משך מבוי בד' טפחים ואביי סבירא ליה שיעור משך מבוי בד' אמות:

²¹ שנפרץ מצידו אחד. מן הכתלים שבצד ארכו:

²² כלפי ראשו. סמוך לקורה הימנה ולפנים:

²³ אם יש שם פס ד'. אם נשתייר מן הכותל או עשה פס ד' במקום הפרצה סמוך לקורה:

רש"י

¹ אי נמי. ניגזור בו משום רובו שאינו מקפיד דדמי להדדי דהאי אינו מקפיד והאי אינו מקפיד:

² היא גופה גזירה. משום רובו המקפיד כדאמר:

³ ארון תשעה וכפורת טפח. ארון גובהו תשעה טפחים דכתיב (שמות כה) ואמה וחצי קומתו וכפורת טפח הרי עשרה וכתוב ודברתי אתך מעל הכפורת ותניא בפ"ק דסוכה (ה). רבי יוסי אומר לעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה דכתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם ולמטה מעשרה טפחים חשיב ארץ דכתיב ודברתי אתך מעל הכפורת אלמא עשרה הוי מחיצה דלמעלה מעשרה לא חשיב ליה רשות תחתית אלא רשותא אחרית:

⁴ אמת בנין. כגון אמות הקרשים והיריעות:

⁵ אמת כלים. כגון אמות הארון והמזבחות והשלחן:

⁶ באמה בת חמשה. דהשתא לא נפקא ליה מארון מידי דלר' יהודה לא הוי לארון בהדי כפורת אלא שמנה טפחים ומחצה:

⁷ בבינוניות. באמה בת ו' בינונית לכל אדם ויש גדולה ממנה כדאמר בכיצד צולין (פסחים פו). שתי אמות היו בשושן הבירה אחת יתירה על של משה חצי אצבע ואחת יתירה עליה חצי אצבע נמצאת יתירה על של משה אצבע:

⁸ לגוד. דאמרינן בכמה דוכתי גוד אחית גוד אסיק ופחות משלש כלבוד ולשון לבוד כמו סניף דבר קצר שהוסיפו עליו והאריכוהו:

⁹ ובא למעטו. לעשות בנין אצטבא או עפר תחת הקורה בארץ למעט גובה החלל:

¹⁰ כמה ממעט. משמע כמה יגביה הקרקע:

¹¹ כמה דצריך ליה. עד שלא יהא החלל יותר על עשרים:

¹² רחבו. של מיעוט להרחיבו לתוך אורך המבוי כמה:

¹³ טפח. כנגד רחבה של קורה ותחתיה:

¹⁴ מאן דאמר טפח קסבר מותר להשתמש תחת הקורה. דאמר חודו החיצון יורד וסותם כדמשמע לקמן (ה). והלכך כיון דשיעור עשרים אמה משום היכר הוא הרי יש היכר לעומד על אותו טפח שנגבה תחת הקורה:

מתירי בפירצה עד עשר ;
ואם: לאו,

פחות: משלשה - מתיר ;
שלשה - אינו מתיר.

לרב יוסף - אית ליה דרבי אמי,
לאביי - לית ליה דרבי אמי.

אמר לך **אביי** -

התם -⁶ סוף מבוי,

הכא -⁷ תחלת מבוי,

אי איכא ארבע אמות - אין,

אי לא - לא.

אמר **אביי**:

מנא אמינא לה ?

דתניא:

אין מבוי ניתר בלחי וקורה,

עד שיהו בתים⁸ וחצרות פתוחין לתוכו ;

ואי⁹ בארבעה -

היכי משכחת ליה ?

וכי¹⁰ תימא -

דפתח לה בדופן האמצעי ;

והאמר¹¹ **רב נחמן** :

נקיטינן :

איזהו מבוי שניתר בלחי וקורה -

כל שארכו¹² יתר על רחבו,

ובתים וחצרות פתוחין לתוכו.

ורב יוסף ! ?

דפתח¹³ ליה בקרן זווית.

רש"י

¹ **מתיר פירצה**. אף על גב שנסתייר שם עדיין פירצה עד עשר דכיון דיש הכשר אורך מבוי מן הקורה עד הפירצה לא בטל ליה תורת פתח מקמאי ובמלתיה קאי וקורה מתירתו ופירצתה מתרת כיון דלאו יותר מעשר תורת פתח עליה ומבוי אינו נפסל בפתחים הרבה אי נמי שבקו בני מבוי פתחא קמא ונפקו ועיילי בההיא פירצה משום דדרך קצרה היא להם אפי"ה לא בטלה תורת פתח וקורה מן הראשון משום דהוי פתח לד' הסמוכין לו הואיל וד' אורך ראוין לקורה דיש בהן הכשר מבוי :

² **ואם לאו**. דאין שם פס ד' :

³ **פחות מג'**. אם הפירצה פחותה מג' :

⁴ **מתיר**. תיקון המבוי את המבוי שהרי כלבוד דמי ואין כאן פירצה ואם הפירצה ג' אינו מתיר דכיון דממעטין בני מבוי בהילוכן ומקצרין את דרכן דרך אותה פירצה חיישינן דילמא שבקי פתחא רבה ועיילי ונפקי בההיא פירצה ובטיל ליה פתחא קמא ובטלה קורה ידידה ואין קורה למבוי זה והאי טעמא מפרש לקמן בפירקין :

⁵ **ואביי לית ליה דר' אמי ודר' אסי**. דהא הכשר מבוי בד' אמות קאמר והכא נמי אי ליכא פס ד' אמות אין קורה זו ראויה לאותו הפס ואין כאן קורה :

⁶ **סוף מבוי**. כגון הא דר' אמי ור' אסי שכבר היה מבוי ואירע בו פסול ה"נ דלמיהדר לשויה מבוי סגי בד' טפחים :

⁷ **תחילת מבוי**. כגון גבי חקק דהשתא קאתי לשויה מבוי :

⁸ **בתים וחצרות**. בתים פתוחין לחצירות וחצירות למבוי שכן היה דרכן שאין בתים פתוחין אלא לחצריהן וכל חצר האמור בתלמוד⁹ ובמשנה אינו אלא לפני הבית אבל שאחורי הבית מוקצה או רחבה קרי ליה :

⁹ **ואי אמרת בד'**. הוי מבוי היאך ניתר באורך ארבעה מכדי מיעוט חצירות שתיים ואין פתח פחות מד' ואיך יפתח פתח ורחבו ארבעה במשך המבוי שאינו אלא ד' איה מקום הפצימין ועוד כולו פרוץ הוא :

¹⁰ **וכי תימא דפתח ליה בדופן אמצעי**. וכי קאמר רב יוסף הכשר מבוי באורך ד' במבוי רחב מאד קאמר ויכול לפתוח פתח החצירות בדופן שמאחריו :

¹¹ **והאמר רב נחמן נקיטינן**. מסורת מאבותינו מנהג מרבתינו :

¹² **ארכו יתר על רחבו**. הוי מבוי וניתר בלחי וקורה אבל מרובע דין חצר עליו ואמר¹³ לקמן חצר צריכה פס ד' או פס משהו מכאן ופס משהו מכאן היכא דפריצה במלואה לרה"ר וכיון דאמרת ארכו ד' כשר הוי רחבו ד' חסר משהו ואין שם שיעור פתח דבכולי הך מסכתא אמרי¹⁴ דאין פתח פחות מד' :

אמר **אביי** :

מנא אמינא לה ?

דאמר **רמי בר חמא** אמר **רב הונא** :

לחי¹⁵ הבולט מדופנו של מבוי,

פחות¹⁶ מארבע אמות -

נידון משום לחי, ואינו צריך לחי אחר להתירו ;

ארבע¹⁷ אמות -

נידון משום מבוי, וצריך לחי אחר להתירו.

ורב יוסף ! ?

לאפוקי מתורת לחי -

עד דאיכא ארבע אמות,

למיהוי מבוי -

אפילו בארבעה טפחים נמי הוי מבוי.

גופא :

אמר **רמי בר חמא** אמר **רב הונא** :

לחי הבולט מדפנו של מבוי, * :

פחות מארבע אמות -

נידון משום לחי, ואין צריך לחי אחר להתירו ;

ארבע אמות -

נידון משום מבוי, וצריך לחי אחר להתירו.

אותו לחי היכן מעמידו ?

אי דמוקי ליה בהדיה -¹⁸

אוספי הוא דקא מוסיף עליה !

אמר **רב פפא** :

דמוקי ליה לאידך¹⁹ גיסא ;

רב הונא בריה דרב יהושע אמר :

אפילו תימא דמוקי לה בהדיה,

דמטפי²⁰ ביה פורתא,²¹

או דמבצר ביה פורתא.²²

אמר **רב הונא בריה דרב יהושע** :

לא אמרן אלא במבוי²³ שמונה,

אבל במבוי²⁴ שבע - מח

ניתר בעומד מרובה על הפרוץ ;

קלמט²⁵ וחומר מחצר -

ומה²⁶ חצר שאינה ניתרת בלחי וקורה -

רש"י

¹³ **בקרן זווית**. טפח מן הפתח בדופן האמצעי ושלשה טפחים בדופן המשך וכן בצידו השני כזה :

¹⁴ **לחי הבולט מדופנו של מבוי**. לתוך רוחב המבוי ולא נעשה שם לשם לחי אלא הוציא בניינו בפאת ביתו כדרך שעושין משום חיוק :

¹⁵ **פחות מד' אמות**. ברוחב המבוי נידון משום לחי וסמכינן עליה ואע"ג דלאו לשם לחי איקבע דקיימא לן הלכתא כאביי בלחי העומד מאליו דכשר :

¹⁶ **ד' אמות**. אם היה בולט לתוך רוחב המבוי ד' אמות נידון משום מבוי כלומר כיון דאורך הכשר מבוי ניתר בכך בעלמא ומיקרי מבוי הכא נמי נפיק מתורת לחי דלא סמכינן עליה אע"ג דאי עבדיה משום לחי הוי כשר דמשום דריבה בסתימתו לא גרע מלחי משהו הכא כיון דלאו להכי איקבע אנן במחשבה לא מצינן לאפוקיה מתורת כותל ולשווייה לחי דכיון דנפק ליה מתורת לחי ונמצא שאין תיקון למבוי זה וצריך לחי אחר להתיר המבוי אלמא מדקתני דבציר מד' אמות לא הוי מבוי לאפוקי מתורת לחי שמע מינה הכשר מבוי בד' אמות :

¹⁷ **בהדיה**. אצלו ברוחב המבוי :

¹⁸ **באידך גיסא**. אצל כותל האחר כנגדו :

¹⁹ **דמטפי ביה או דמבצר ביה**. גבוה ממנו או נמוך ממנו א"נ או עב ממנו או דק ממנו כדי שימשך ממנו ולחוץ או הימנו ולפנים :

²⁰ **במבוי שמונה**. שרחב שמונה אמות וכל שכן אם יותר :

²¹ **אבל במבוי שבעה ניתר**. המבוי ואע"פ שאין זה לחי הואיל וסתימת הפתח מרובה על הפרוץ :

ניתרת: בעומד מרובה על הפרוץ,
מבוי¹ שניתר בלחי וקורה -
אינו דין שניתר בעומד מרובה על הפרוץ?

מה לחצר - שכן פרצתה בעשר,
תאמר² במבוי - שפרצתו בארבעה!³
קסבר רב הונא בריה דרב יהושע -
מבוי נמי - פרצתו בעשר.

למאן קאמרינן? לרב הונא,
והא רב הונא פרצתו בארבעה סבירא ליה!
רב הונא בריה דרב יהושע טעמא דנפשיה קאמר.

רב אשי אמר:

אפילו תימא -

במבוי שמונה נמי - לא צריך לחי;

מה נפשך,

אי⁴ עומד נפיש - ניתר בעומד מרובה על הפרוץ,

ואי⁵ פרוץ נפיש - נידון משום לחי;

מאי⁶ אמרת?

דשוו תרוייהו כי הדדי, הוה ליה ספק דבריהן,

וספק⁷ דבריהן להקל.

אמר רב חנין בר רבא אמר רב:

מבוי שנפרץ * מצידו⁸ - בעשר,

מראשו⁹ - בארבעה.

מאי שנא מצידו בעשר? דאמר פתחא הוא,

מראשו נמי - נימא פתחא הוא!

אמר רב הונא בריה דרב יהושע:

כגון שנפרץ בקרן זוית,

דפתחא בקרן זוית - לא עבדי אינשי;

ורב הונא אמר:

אחד זה ואחד זה - בארבעה.

וכן אמר ליה רב הונא לרב חנין¹⁰ בר רבא:

לא¹¹ תפלוג עלאי,

דרב איקלע לדמחריא ועבד עובדא כוותי.

אמר ליה: רב¹² בקעה מצא, וגדר בה גדר.

אמר רב נחמן בר יצחק:

כוותיה דרב הונא מסתברא,

דאיתמר:

מבוי¹³ עקום,

רב אמר: תורתו¹⁴ כמפולש;

ושמואל אמר: תורתו¹⁵ כסתום;

במאי עסקינן?

אילימא -¹⁶ ביותר מעשר;

בהא¹⁷ לימא שמואל תורתו כסתום?

אלא¹⁸ לאו - בעשר,

וקאמר רב: תורתו כמפולש -

אלמא - פירצת מבוי מצידו בארבעה!

ורב חנין¹⁹ בר רבא!

שאני התם -

דקא בקעי בה רבים.

מכלל²⁰ דרב הונא סבר אף על גב דלא בקעי בה רבים?

מאי שנא מדרבי אמי ורב אסי!²¹

התם - דאיכא גידודי,

הכא - דליכא גידודי.

תנו רבנן:

כיצד מערבין דרך רשות הרבים?

רשי"י

¹ ומה חצר. מרובעת או רחבה יותר על אורכה שאינה ניתרת בלחי וקורה אם נפרץ כותל שעל פני רשות הרבים על פני כולו והעמיד בו לחי משהו אינו מתיר אא"כ יש בו פס ד' כדאמרינן לקמן בפרקין (יב) פסי חצר צריכין שיהא בהן ארבעה:

² ניתרת בעומד מרובה על הפרוץ. אפילו נפרצו בה פרצות הרבה בד' מחיצותיה סביב ונשתייר שם מן העומד עד שרבו עומדים על הפרוצות מותרות בלא שום תיקון:

³ מבוי שניתר. פתיחת כותלו הסמוך לרשות הרבים בלחי משהו:

⁴ אינו דין שיהא יותר בעומד מרובה על הפרוץ. בלא שום סימן אחר ומיהו מבוי שמונה אע"ג דבהאי קל וחומר נמי מצי למישרייה דהא יותר מד' טפחים היו פס וחצר משתרייא בפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקבע שם ולא לשם תיקון פס הוקבע שם כי היכי דיצא מתורת לחי יצא מתורת פס ולא מנכרא מילתא ואמרינן זהו פתחו ולא נעשה בו תיקון להתירו:

⁵ חצר. אין פירצת 'אוסרת בה א"כ הוי מלואו בכותל או יותר מעשר והכי קיימא לן במתניתין (לקמן טו): כל פירצה שהיא בעשר אמות מותרת:

⁶ תאמר במבוי. דאמר רב הונא בארבע לקמן (ו):

⁷ למאן קאמרינן לרב הונא. האי ק"ו אליבא דמאן קאמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע אליבא דרב הונא רביה תלמידיה דרב דהא הך שמעתין דלחי הכולט רב הונא אמרה ומילתיה דרב הונא קא מפרש רב הונא בריה דרב יהושע:

⁸ פירצתו בד' סבירא ליה. לקמן בשמעתין:

⁹ טעמא דנפשיה קאמר. והכי קאמר במבוי שמונה קא מסתברא מילתיה דרב הונא אבל במבוי שבעה לא מסתברא כוותיה דאיכא למישרייה בקל וחומר:

¹⁰ אי עומד. מרובה על הפרוץ שהיו ארבע אמותיו של לחי שוחקות ונמצא פרוץ חסר מארבע הרי יותר בכך:

¹¹ ואי פרוץ מרובה. נמצא שאין ד' שלימות בלחי ונידון משום לחי דהא רוב בני אדם אין יכולין לצמצם:

¹² מאי אמרת. לאוסרו דילמא צמצם וכי הדדי נינהו ואין כאן לחי שהרי יש בו ארבע אמות ולא עומד מרובה:

¹³ הוי ספק דבריהם. שמא צמצם ואסור ושמא לא צמצם ומותר דטלטול מבוי מדרבנן הוא וספק דבריהם להקל:

¹⁴ מצידו. ככותל ארכו ולא אצל ראשו אלא שיש ארבעה עומד מן הפתח עד הפרצה:

¹⁵ מראשו. שהיה מבוי רחב כ' אמה וסתמו עשר אמות כדתנן והרחב מעשר מעט ונפרצה פירצה באותה סתימה:

רשי"י

¹⁶ לא תפלוג עלאי. לומר דרב מכשר פירצת עשר בצידו דהא רב איקלע לדמחריא כו':

¹⁷ בקעה מצא. עמי הארצים היו ומזולזלי במצות והחמיר עליהן לעשות סייג להרחיקן מן העבירה כאדם הגודר בקעה פרוצה לשומרה:

¹⁸ מבוי עקום. ושני פתחיו לרשות הרבים:

¹⁹ תורתו כמפולש. ומבוי המפולש לרה"ר צריך צורת פתח מכאן ולחי או קורה מכאן כדלקמן אף זה צריך לשני פתחיו לצד רה"ר לחי לכל רוח ובעקמומיתו צריך צורת פתח דפילוש שהוא מפולש לחבירו הוי כמפולש לרה"ר:

²⁰ תורתו כסתום. ואין צריך בעקמומיתו כלום אלא אלו עושין לחי לפתחן ואלו עושין לחי לפתחן דלא מצרכינן צורת הפתח אלא לפתחים המפולשין זה כנגד זה לרה"ר ל"א תורתו כסתום מבוי סתום וצריך לעשות לחי לעקמומיתו והיינו לחי שעושים במבוי סתום וזה קבלתי ממורי הזקן ז"ל:

²¹ אילימא ביותר מעשר. שרוחב פתיחת עקמומיתו יותר מעשר:

²² בהא לימא שמואל כסתום. וניסגי בלחי אטו לחי ביותר מעשר במבוי סתום מי מהני וללישנא קמא כיון דיותר מעשר הוי כחד מבוי וכי האי גוונא לא לימא שמואל דלאו מפולש הוא:

²³ אלא לאו בעשר. אלמא פירצת צדדין לרב בארבעה:

²⁴ מכלל דרב הונא. אפילו בפירצה דלא בקעי רבים כגון שפרוצה למקום מטונף או למקום מקולקל בפתחים וטיט ואין דרך רבים מצויים לעבור באותה פירצה אסר נמי בארבעה:

²⁵ מ"ש מדר' אמי ומדרב אסי. דאמרינן לעיל אם יש שם פס ארבעה מתיר פירצה עד עשר אלמא פירצת מבוי מצידו בעשר:

²⁶ התם דאיכא גידודי. שנשתייר מן הכותל ביסוד ג' או ד' טפחים גובה על כל פני הפירצה שאינה נוחה לעבור בה:

²⁷ הכא. דאסרנא אנא בדליכא גידודי גידוד לשון שפה:

ושמואל אמר: הלכה כחנניה.

איבעיא להו:

לחנניה אליבא דבית הלל,

צריך לנעול,

או אין צריך לנעול?

תא שמע:

דאמר רב יהודה אמר שמואל:

אינו צריך לנעול;

וכן אמר רב מתנה אמר שמואל:

אינו צריך לנעול.

איכא דאמרי:

אמר רב מתנה:

בדידי הוה עובדא, ואמר לי שמואל:

אין צריך לנעול.

בעו מיניה מרב ענן:

צריך לנעול,

או אין צריך לנעול?

אמר להו:

תא חזי הני אבוליי דנהרדעא,

דטימן עד פלגיהו בעפרא ועייל ונפיק מר שמואל,

ולא אמר להו ולא מידי.

אמר רב כהנא:

הנך מגופות¹⁰ הואי.

כי אתא רב נחמן אמר:

פניוה לעפרייהו.

לימא קסבר רב נחמן - צריך לנעול?

לא,

כיון דראויות לנעול -

אף על פי שאין ננעלות.

ההוא מבוי¹¹ עקום דהוה בנהרדעא,

רמי עליה חומריה דרב וחומריה דשמואל,

ואצרכוהו¹² דלתות.

חומריה דרב.

דאמר תורתו¹³ כמפולש.

והאמר רב:

הלכה¹⁴ כתנא קמא ! ?

כשמואל דאמר:

הלכה כחנניה.

והאמר שמואל:

תורתו כסתום ! ?

כרב דאמר:

¹⁰ צריך לנעול. אותו דלת יחיד:

¹¹ אבולי דנהרדעא. ראשי מבואות מפולשין לרשות הרבים הוו:

¹² דטימן עד פלגיהו בעפרא. סתומות עד חציין בעפר ואין אדם יכול לנועלן

מפני העפר. טיימן כמו טמונין פלשתיא (בראשית כו):

¹³ מגופות היו. לא היו כולן פתוחות אלא סגורות ופתוחות במקצת. מגופות

כמו הגפת דלתות (ערכין יא):

¹⁴ מבוי עקום. שני פתחיו מפולשין לרה"ר אחת כגון זה:

¹⁵ ואצרכוהו דלתות. בשני עקמומיתו:

¹⁶ תורתו כמפולש. וכאן שני פילושין דרה"ר יש:

¹⁷ הלכה כתנא קמא. דלא בעי דלת אלא צ"ח:

עושה צורת הפתח מכאן,

ולחי¹ וקורה מכאן;

חנניה אומר:

בית שמאי אומרים:

עושה דלת מכאן ודלת מכאן,

וכשהוא יוצא ונכנס - נועל;

בית הלל אומרים:

עושה דלת מכאן, ולחי וקורה מכאן.

ורשות הרבים מי מערבא ?

והתניא:

יתר על כן אמר רבי יהודה * :

מי שיש² לו שני בתים משני צידי רשות הרבים -

עושה לחי מכאן ולחי מכאן,

או קורה מכאן וקורה מכאן -

ונושא ונותן באמצע;

אמרו לו:

אין מערבין רשות הרבים בכך;

וכי תימא -

בכך הוא דלא מערבא,

הא בדלתות - מערבא;

והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

ירושלים,

אילמלא דלתותיה ננעלות בלילה -

חייבין עליה משום רשות הרבים;

ואמר עולא:

הני אבוליי דמחוזא,

אילמלא דלתותיהן ננעלות -

חייבין עליהן משום רשות הרבים ! ?

אמר רב יהודה:

הכי קאמר -

כיצד מערבין מבואות המפולשין לרשות הרבים ?

עושה צורת הפתח מכאן,

ולחי וקורה מכאן.

איתמר:

רב אמר: הלכה³ כתנא קמא;

¹ רה"ר. משמע רחב שש עשרה אמה ועיר שמצויין בה ששים ריבוא ואין בה חומה (או) שהיה רה"ר שלה מכוון משער לשער שיהא מפולש דומה לדגלי מדבר:

² צורת הפתח מכאן. בראשו אחד:

³ ולחי וקורה. בסוף העיר:

⁴ יתר על כן. לעיל מיניה איירי בבונה עלייה מבית לבית שבשני צידי רה"ר וכן גשרים המפולשין לרה"ר דשרי ר' יהודה לטלטולי תותיה משום פי תקרה יורד וסותם בפרק כל גגות העיר וקאמר בביריתא יתר על כן אפילו היכא דליכא פי תקרה הואיל ואיכא שתי מחיצות מעלייתא מחיצת הבית מכאן ומחיצת בית השני מכאן סגי בתקנתא פורתא:

⁵ לחי מכאן. אצל פאת הבית האחד:

⁶ ולחי מכאן. אצל פאת השני לאותו בית עצמו והויא סתימה לשני ראשי רה"ר ומותר לטלטל מבית לבית:

⁷ ירושלים. רשות הרבים שלה מכוון משער לשער ומפולש ויש בה דריסת ששים ריבוא ורחב שש עשרה אמה ואילמלא שנועלין דלתותיה בכל לילה חייבין עליה בשבת משום רה"ר אבל נעילת דלתות משויא לה כחצר של רבים ומערבין את כולה וכל זמן שלא עירבו הויא כרמלית ולא מיחייבי עליה והכי נמי אמרינן בפרק בתרא (קא) דירושלים כרמלית היא:

⁸ אבולי דמחוזא. שערי העיר מכוונים זה כנגד זה והיו בה ששים ריבוא:

⁹ חייבין עליה כו'. אלמא נעילת דלתות בעינן בכל לילה והכא קתני עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן לבית הלל:

תורתו כמפולש.

ומי עבדינן כתרי חומרי?
והא תניא:

לעולם הלכה כבית הלל,
והרוצה לעשות כדברי בית שמאי - עושה,
כדברי בית הלל - עושה;

מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל - רשע;
מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל -
עליו הכתוב אומר (קהלת ב, יד):
"הַפְּסִיל בְּזוּזֵיךָ הוֹכֵךְ";

אלא,

אי כבית שמאי - כקוליהון וכחומריהון,
אי כבית הלל - כקוליהון וכחומריהון;

הא גופא קשיא,
אמרת:

לעולם הלכה כבית הלל;
והדר אמרת:

הרוצה לעשות כדברי בית שמאי עושה!
לא קשיא,

כאן - קודם בת קול,

כאן - לאחר בת קול;

ואיבעית אימא -

הא והא לאחר בת קול, *

ורבי יהושע היא דאמר: ^נ

אין משגחין ^נ בבת קול;

ואיבעית אימא - הכי קאמר -

כל היכא דמשכחת תרי תנאי ותרי אמוראי דפליגי אהדדי,

כעין מחלוקת בית שמאי ובית הלל -

לא ליעבד כי קוליה דמר וכי קוליה דמר,

ולא כחומריה דמר וכי חומריה דמר,

אלא או כי קוליה דמר וכחומריה עביד,

או כקוליה דמר וכחומריה עביד;

מכל מקום קשיא ! ?

אמר רב נחמן בר יצחק:

כוליה כרב עבדוה,

דאמר רב הונא אמר רב:

הלכה ואין מורין כן.

ולרב אדא בר אהבה אמר רב דאמר:

הלכה ומורין כן -

מאי איכא למימר ! ?

אמר רב שיזבי:

כי לא עבדינן כחומרי דבי תרי -

היכא דסתרי אהדדי,

כגון שדרה וגולגולת,

דתנן (אהלות ב: ג):

השדרה והגולגולת שחסרו;

וכמה חסרון בשדרה?

בית שמאי אומרים: שתי חוליות;

ובית הלל אומרים: חוליא אחת;

ובגולגולת?

בית שמאי אומרים: כמלא מקדח;

ובית הלל אומרים: כדי שינטל מן החי וימות;

ואמר רב יהודה אמר שמואל:

וכן לענין טריפה;

אבל היכא דלא סתרי אהדדי -

עבדינן.

והיכא דסתרי אהדדי -

לא עבדינן?

מתלב רב משרשיא:

מעשה ברבי עקיבא שליט"א אתרוג באחד בשבט,

ונהג בו שני עישורין,

אחד כדברי בית שמאי,

ואחד כדברי בית הלל ! ?

רבי עקיבא גמריה איסתפיק ליה,

ולא ידע אי בית הלל בחד בשבט אמור,

אי בחמיסר בשבט אמור,

ועבד הכא לחומרא והכא לחומרא.

יתב רב יוסף קמיה דרב הונא,

ויתב וקאמר:

אמר רב יהודה אמר רב:

מחלוקת בסרטיא מכאן וסרטיא מכאן,

רש"י

⁷ דסתן אהדדי. תרי תנאי דפליגי מר מחמיר ומר מיקל וטעמא דחומריה דמר בהאי הוי קולא בדוכתא אחריתי וטעמא דקוליה דמר בהאי הוי חומרא בדוכתא אחריתי מאן דעבד בהנך תרי דוכתי לחומרא מיקרי כסיל דהא חד טעמא הוא דהכא הוי חומרא והכא הוי קולא ואי ההוא טעמא סבירא ליה ליעבד כקוליה וכחומריה:

⁸ כגון שדרה וגולגולת. של מת דאיפליגו בה דלביית שמאי לא הוי חסרון אלא בב' חוליות ואם חסרה חוליא אחת עדיין מטמא באהל וגבי טריפה נמי לא הוי חסרון וכשירה והוי טעמא דבית שמאי חומרא לגבי מת ולבית הלל דאמרי חסרון הוא הוי חומרא לגבי טריפה ומאן דעביד בטריפה כבית הלל וכבית שמאי במת הוי כסיל דהא סתרין עובדי אהדדי דהכא הוי חסרון והכא לא הוי חסרון:

⁹ השדרה והגולגולת. גבי טומאת אהל במת תנן כמה חסרון בשדרה ותצא מתורת שדרה ותידון כשאר עצם כשעורה שאינו מטמא באהל:

¹⁰ כמלא מקדח. וכדי שינטל מן החי וימות מפרש להו בבכורות בפרק שלישי:

¹¹ אבל היכא דלא סתן חומרי אהדדי. כגון הכא דפליגי בתרי מילי דתליין בתרי טעמא מר מחמיר בהא עקום ומר מחמיר בהא מפולש ולא סתן חומרי אהדדי עבדינן:

¹² שליטת אתרוג. כל האילן קרוי אתרוג:

¹³ שני עישורין. שניה יוצאה ושלישית נכנסת הואי שנה שניה לשמיטה מעשר ראשון ושני והשלישית מעשר ראשון ומעשר עני:

¹⁴ אחד כדברי בית שמאי. דאמרי באחד בשבט ראש השנה לאילן וכבר נכנסת שלישיה:

¹⁵ ואחד כדברי בית הלל. דאמרי עד חמשה עשר בו לא הוי ראש השנה ועדיין שניה היא:

¹⁶ גמריה איסתפיק ליה. וכוליה כבית הלל עבד:

¹⁷ מחלוקת. דמבואות המפולשין דת"ק ותנניה:

¹⁸ סרטיא ופלטיא. שתייהן רה"ר כדאמרין ביציאות השבת (שב"ו). איזהו רה"ר סרטיא ופלטיא סרטיא דרך הילוך בני אדם פלטיא רחוב לשווקים והיכא דשני ראשין מפולשין ברה"ר הוא דפליג חנניה ואמר בעי דלת:

רש"י

¹ בת קול. לקמן בפירוקין (ג:) שיצאה בת קול ואמרה הלכה כבית הלל:

² ורבי יהושע. בפרק הזהב בבבא מציעא (נש:):

³ ואיבעית אימא. הרוצה לעשות דקתני לאו בית שמאי ובית הלל דווקא נקט על כרחיך כב"ה בעי למיעבד אלא אפלוגתא דשאר תנאי בעלמא קאי דפליגי בעלמא בשאר מילי כגון אלו מחלוקת דבית שמאי ובית הלל כלומר כי היכי דפליגי בית שמאי ובית הלל בדברי מחלוקתן:

⁴ מכל מקום. ברייתא (לא) מתרצה וקשיא לנהרדעי דעבוד כתרי חומרי:

⁵ הלכה. כתנא קמא:

⁶ ואין מורין כן. אלא כחנניה דבעי דלתות:

ופלטיא מכאן ופלטיא מכאן ;
 אבל סרטיא מכאן ובקעה מכאן,
 או בקעה מכאן ובקעה מכאן -
 עושה צורת הפתח מכאן, ולחי וקורה מכאן.

השתא סרטיא מכאן ובקעה מכאן -
 עושה לו צורת הפתח מכאן ולחי וקורה מכאן,
 בקעה מכאן ובקעה מכאן - מיבעיא ?!

הכי קאמר -
 סרטיא מכאן ובקעה מכאן -
 נעשה כבקעה מכאן ובקעה מכאן.

ומסיים: בה משמיה דרב יהודה:
 אם היה מבוי כלה לרחבה -
 אינו צריך כלום.

אמר ליה אבי לרב יוסף:

הא דרב יהודה - דשמואל היא, *
 דאי דרב -

קשיא דרב אדרב בתרתי;

דאמר רב ירמיה בר אבא אמר רב:
 מבוי שנפרץ במלואו לחצר,
 ונפרצה חצר כנגדו -
 חצר מותרת ומבוי אסור;
 ואמאי ?

ליהוי כמבוי שכלה לרחבה!
 אמר ליה:

אנא לא ידענא,

עובדא הוה בדורא דרעותא,
 ומבוי¹² שכלה לרחבה הוה,

¹ בקעה. כרמלית היא ואיסורא דרבנן הוא:

² ומסיים בה. רב יוסף משמיה דרב יהודה סתמא ולא פירש לו רב יהודה לרב יוסף ממי קבל האי סיוע דאם היה סוף המבוי הזה המפולש לרה"ר כלה לרחבה ודרך הרחבה היה המבוי מפולש שנפרץ כותל הרחבה שכנגדו לרה"ר רחבה היקף חצר שאחורי בתים קרי רחבה מוקפת ארבע מחיצות:

³ אין צריך כלום. לתקן אותה פתיחה של צד הרחבה אלא ראש המופלש לרה"ר צריך לחי או קורה כחורת מבוי סתום ועל כרחיך בדנפרצה נמי רחבה כנגד פרצת המבוי ככותל שכנגדו לרה"ר אתא לאשמועינן ואמפולשין דלעיל קאי דאי ברחבה סתומה לגמרי פשיטא דהא סתימה מעלייתא היא והא ליכא למימר דמשום בני רחבה איצטריך לאשמועינן דלא אסרי אבני מבוי ואפילו לא עירבו עמהן דהא נמי פשיטא דרחבה לא בעיא לערובי דסתם רחבה אין בה דיורין לצאת ולבא ואין תשמישה דתרי כדאמרינן בפרק שני (כה). מאן דשרי לטלטולי מן המבוי לתוכה משום דלית בה דיורין והלכתא כוותיה דקיימא לן בכל התורה רב אחא לחומרא ורבינא לקולא והלכתא כרבינא לקולא בר מאומצא בייעי ומזריקי ורחבה לאו דוקא נקט והוא הדין לחצר שיש בה דיורין וערבו אלא עובדא ברחבה היתה כדאמרינן לקמן עובדא הוה בדורא דרעותא כו'. כל כניסה ויציאה דבתים שבתלמודא דרך החצר הוא וחצר לפני הבתים:

⁴ הא דר"י. הא דסיימת משמיה דרב יהודה ולא פירש לך ממאן גמרה כדמפרש ברישא דמילתיה משמיה דרב הא סיומא ע"כ משמואל רביה גמרה:

⁵ במלואו. כותל אמצעי על פני כולו:

⁶ ונפרצה חצר כנגדו. בפחות מעשר:

⁷ חצר מותרת. דלדידה לא הוי במלואה ונשתתירו בה גיפופין מכאן ומכאן לפיכך לגבי דידיה פתחים נינהו ולא אסרי עלה בני מבוי שאין מבוי אסור על חצירות הפתוחין לו אבל חצירות אוסרין במבוי שהרי דריסת רגליהם עליו ורה"ר נמי לא אסר עלה החצר הפתוח לו כפתח הוא:

⁸ ומבוי אסור. קס"ד מדנקט ונפרצה חצר כנגדו משום דמיחזי כמבוי מפולש קא אסר ליה ולא משום דנפרץ לחצר ורב יהודה מדנקט רחבה אשמעינן דמשום מפולש לא מיתסר וברחבה ליכא דיורין דליתסרו עליה אבל אי הוה כלה לחצר אסרי עליה ולקמן טעמיהו והיינו דקשיא דרב אדרב בתרתי אי משום מפולש אי משום הנפרץ לחצר ואסרי עליה בני חצר דנפרץ המבוי במלואו לרשות האסורה לו:

⁹ לא ידענא. ממאן גמרה:

¹⁰ בדורא דרעותא. כבר רועים:

¹¹ שכלה לרחבה. ורחבה נפרצה ככותל שכנגדה:

ואתא לקמיה דרב יהודה ולא אצרכיה ולא מידי;
 ואי קשיא משמיה דרב -
 תיהוי משמיה דשמואל,
 ולא קשיא מידי.

השתא דאמר ליה רב ששת לרב שמואל בר אבא,
 ואמרי ליה לרב יוסף בר אבא:
 אסברא¹² לך -

כאן -¹³ שעירבו בני חצר עם בני מבוי,¹⁴
 כאן - שלא עירבו -

דרב¹⁵ אדרב נמי לא קשיא,

כאן - שעירבו,¹⁶

ה. כאן - שלא עירבו. *

ולמאי¹⁷ דסליק אדעתין מעיקרא,

בין שעירבו ובין שלא עירבו פליגי;

בעירבו¹⁸ במאי¹⁹ פליגי ?

בשלא²⁰ עירבו במאי פליגי ?

בשלא עירבו פליגי -

בנראה²¹ מבחוץ ושוה מבפנים;

בעירבו -²²

קמיפלגי²³ בדרב יוסף,

דאמר רב יוסף:

¹² אסברא לך. מילתיה דרב דגמירנא לה מיניה:

¹³ כאן שעירבו כאן שלא עירבו. כלומר האי מבוי אסור דקאמר רב יש חילוק בדבר שפעמים אסור ופעמים מותר עירבו בני החצר עם בני מבוי בני מבוי מותרין דהא דאסר ליה רב לאו משום מפולש קאסר ליה כדמוקמינן לקמן בזה שלא כנגד זה והאי נפרצה חצר כנגדו משום רבותא דחצר נקט דאע"ג דרבים נכנסין לה בוו ויוצאין לה בוו אפילו הכי שריא הואיל ונפרצה בפחות מעשר דחשיב כפתח חצר אבל איסור מבוי לאו משום [פירצה] דכותל שכנגדו הוא אלא משום דבני חצר אסרי עליה כי לא עירבו דיון דלדידיה הוי מלואו פירצה הוא ודיורי חצר אוסרין עליו והוא אינו אוסר עליהן כדאמרינן בפרק כל גגות העיר (לקמן צב). גבי חצר גדולה שנפרצה לקטנה דיורי גדולה בקטנה כלומר אוסרים בקטנה דדידהו הוא דבטלה לגבה ואין דיורי קטנה בגדולה דלגבי גדולה פתח הוא ושתי חצירות שיש ביניהן פתח לא אסרן אהדי כדאמרינן בפרק חלוץ (לקמן עו). נפרץ הכותל עד עשר אמות אם רצו מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד מפני שהוא כפתח ושניהם מותרין זה בזה:

¹⁴ דרב אדרב נמי לא תיקשי. כלומר מהשתא מצינן למימר דרב יהודה בדורא דרעותא כרב עבדוה כדאמרינן כאן שעירבו וכאן שלא עירבו וברחבה ליכא דיורין למיטרי אמבוי:

¹⁵ ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דבין עירבו ובין שלא עירבו פליגי. דאפילו בעירבו אסר רב וטעמא משום מפולש ודוקא נפרצה [חצר] כנגדו קאמר הא לאו הכי לא מיתסר מבוי משום בני חצר והא דרב יהודה דשמואל היא ושרי בעירבו כגון רחבה דלא בעיא עירוב ואע"ג דנפרצה רחבה כנגדו ואסר בלא עירבו גבי חצר אפילו לא נפרצה מדנקט רחבה ולא נקט חצר:

¹⁶ בעירבו. דאיסורא משום פירצה שכנגדו היא:

¹⁷ במאי פליגי. מאי טעמא דרב דחשיב ליה מפולש ומאי טעמא דשמואל דלא קרי ליה מפולש:

¹⁸ בשלא עירבו. כי לא נפרצה מאי טעמא דשמואל דאמר בני חצר אסרי ומאי טעמא דרב דאמר לא אסרי:

¹⁹ בנראה מבחוץ ושוה מבפנים. דפליגי ביה אמוראי לקמן בפירקין (ט): איכא למאן דאמר נדון כנראה משני צדדין ואיכא למאן דאמר אינו נידון והכא נמי הנך גיפופי דאית לחצר העודפים על רוחב פירצת המבוי נראין מבחוץ לאותן העומדים בחצר ולא מיחזי כותל פרוץ במלואו ויותר מעשר נמי לא הוי הלכך אע"ג דשוה מבפנים שהעומדין במבוי אין רואין אותו ונראה להם כותל פרוץ במלואו אפילו הכי לרב מהני הני גיפופי לשוויה פתחא לגבי מבוי כי היכי דמשוו ליה פתחא לגבי חצר והא דתנן קטנה אסורה מוקים ליה רב בנכנסין כותלי קטנה לגדולה דליכא נראה מבחוץ והויא פרוצה במלואה אבל הכא פיתחא הוא אף למבוי ולא אסרי בני חצר למבוי ואע"ג דשאר חצירות הפתוחות למבוי בפתח הגון ודאי אוסרות עליו זו הואיל ואינה רגילה בו שהרי סתום היה מתחלה אינה אוסרת עליו כדאמר בפרק מי שהוציאוהו (לקמן טו). שאינה רגילה בו מותר ושמואל סבר אין נידון משום שיוור למבוי ופירצה היא ודיורי חצר אוסרין עליו אם לא עירבו:

²⁰ ובשעירבו. דאיסורא משום פירצה שכנגדו הוא:

²¹ פליגי בדרב יוסף דאמר לא שנו. דאין צריך כלום:

לא שנו אלא: שכלה לאמצע רחבה,
אבל: כלה לצידי רחבה -
אסור.

אמר רבה:

הא דאמרת: לאמצע רחבה - מותר;
לא אמרן אלא זה שלא כנגד זה,
אבל: זה כנגד זה - אסור.

אמר רב מרשיא:

הא דאמרת: זה שלא כנגד זה - מותר,
לא אמרן אלא רחבה דרבים;
אבל רחבה דיחיד -

זימנין דמימלך עלה ובני' לה בתים,
והוה ליה כמבוי שכלה לצידי^א רחבה -
ואסור.

ומנא תימרא דשני לן בין רחבה דרבים לרחבה דיחיד?

דאמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק:
מעשה במבוי אחד שצידו: אחד כלה לים,

וצידו אחד כלה לאשפה;

ובא מעשה לפני רבי,

ולא אמר בה לא היתר ולא איסור;

איסור לא אמר בה -

דהא קיימי מחיצות;

היתר לא אמר בה -

חיישינן:

שמא תינטל אשפה, ויעלה: הים שרטון;

ומי' חיישינן שמא תינטל אשפה?

והתנן (כאן י:):

אשפה ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים -

חלוץ שעל גבה זורקין^א לה בשבת!

אלא,^א

לא קשיא,^ב

הא - דרבים,^ג

הא - דיחיד;^ד

אלמא -

שאני^ה בין אשפה דרבים לאשפה^ו דיחיד;

הכא נמי -

שאני^ז בין רחבה דרבים לרחבה דיחיד.

ורבנן^ח מאי?

אמר רב יוסף בר אבדימי:

תנא:

וחכמים אוסרין.

אמר רב נחמן:

הלכה כדברי חכמים.

איכא דאמרי:

אמר רב יוסף בר אבדימי:

תנא:

וחכמים מתירין.

אמר רב נחמן:

איך הלכה כדברי חכמים.

מרימר פסיק^ט: לה לסורא באוזלי,

אמר:^י חיישינן שמא יעלה הים שרטון.

ההוא מבוי עקום דהוה בסורא,

כרוך בודיא,^{יא} אותיבו^{יב} ביה בעקמומיתיה.

אמר רב חסדא:

הא לא כרב ולא כשמואל;

לרב דאמר: תורתו כמפולש -

צורת הפתח בעי;

לשמואל דאמר: תורתו כסתום -

הני^{יג} מילי לחי מעליא,

אבל האי כיון דנשיב ביה זיקא ושדי ליה -

לא כלום הוא;

ואי נעיץ ביה סיכתא^{יד} וחבריה -

חבריה.

גופא:^{טו}

אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב:

מבוי שנפרץ במלואו לחצר,

ונפרצה חצר כנגדו -

חצר מותרת, ומבוי אסור.

אמר ליה רבה בר עולא לרב ביבי בר אביי: רבי,

לא! משנתנו היא זו:

רשי"י

¹⁰ לאשפה דיחיד. וההיא אשפה דרבי אשפה דיחיד הואי:

¹¹ ורבנן. שהיו בדורו של רבי מאי הוה אמרי ביה בההוא מבוי:

¹² פסיק ליה לסורא באוזלי. הים היה סמוך לסורא מאחריה וראשי המבואות מפולשין לים והיה מרימר עושה רשתות ומכמורות לכל המבואות ולא רצה לסמוך על מחיצת הים:

¹³ אמר שמא יעלה הים שרטון. ומטלטלי נמי במבואות כדמעיקרא:

¹⁴ פסיק. מפסיק בינה לבין הים במחיצות אוזלי:

¹⁵ בודיא. מחצלת:

¹⁶ ואותיבו ביה בעקמומיתיה. בני ראשו אחר עשו לחי לפתח והמחצלת לעקמומיתו ובני ראשו אחר לא עשו לפתח לחי:

¹⁷ הנמי לחי מעליא. כשיש לחיים משני ראשין וללשון מורי צריך עקמומיתו לחי לבד מאותן שבשני ראשיו:

¹⁸ סיכתא. קבילי"א בלע"ז:

¹⁹ גופא אייר ירמיה כו'. ואוקמה כשלא עירבו ואיסורא דמבוי משום דאסרי עליה בני החצר הוא:

רשי"י

¹ אלא שכלה מבוי לאמצע רחבה. דכיון דרוחבה של רחבה עודף על המבוי לכל צד נראה שהמבוי לרחבה כלה ואינו מושך עד רה"ר שכנגדו ולא אתי למישורי מפולש ורב סבר אפילו הכי כיון דהעומד במבוי רואה לב' ראשי רשות הרבים ובקעי רבים מרשות הרבים זו לרשות הרבים זו דרך מבוי ורחבה אסור:

² אבל כלה לצידי רחבה. שכותל אורך המבוי שוה לאחד מכותלי אורך הרחבה ונראה כמבוי ארוך ומושך עד רה"ר שכנגדו מיחזי כמפולש ואסור:

³ אבל זה כנגד זה. פרצת חצר כנגד המבוי אסור והאי כנגדו דקאמר רב ואוקימנא טעמא דאיסור מבוי בשלא עירבו הא עירבו מותר האי כנגדו לאו דווקא אלא כל כותל שכנגדו קרי הכי ובצידי רחבה אפילו זה שלא כנגד זה אסור משום דכותל רחבה מאריך המבוי והוי כמבוי ארוך עד כותל רחבה שכנגדו ואסור מידי דהוה אמבוי עקום שיש יותר מעשר בעקמומיתו דלכולי עלמא אסור ואף על פי שאין פתחיו מכוונין הכא נמי משנכנס לרחבה הרי כל רוחב הרחבה הוי עקמומית גדולה ורחבה הרבה ודמי כמבוי המפולש דרך עקמומית:

⁴ ובני לה בתים. ברחבה ברוחב העודף על המבוי ומשוי כותלי אורכה לכותל אורך המבוי:

⁵ צידו אחד ים וצידו אחד אשפה. וראשו אחד סתום כשאר מבוי וראשו אחר לרשות הרבים מתוקן בלחי וקורה:

⁶ אשפה. גבוהה עשרה (ויש) שפתו גבוה עשרה:

⁷ ויעלה הים שרטון. של חול ואבנים אצל שפתו כי כן דרכו ומתקצר רוחב הים ונעשה קרקע כרוחב פרסה או יותר:

⁸ ומי חיישינן כו'. תלמודא^א הוא דמפרש מלתייה דמנא תימרא ואזיל:

⁹ זורקין לה בשבת. ולא חיישינן שמא תתמעט אשפה מעשרה ונמצא זורקין לרשות הרבים:

חצר גדולה שנפרצה לקטנה -¹⁰
גדולה מותרת וקטנה אסורה,
מפני שהיא כפתחה של גדולה (כאן ט: ב) ! ?
אמר ליה :

אי מהתם - הוה אמינא -
הני מילי - היכא דלא קא דרסי בה רביס,
אבל היכא דקא דרסי בה רביס - אימא אפילו חצר נמי.

והא נמי תנינא (טהרות ו:י):
חצר שהרביס נכנסין בזו ויוצאין בזו -¹⁰

רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה ! ?¹⁰
אי מהתם - הוה אמינא -
הני מילי - זה שלא כנגד זה, *
אבל זה כנגד זה - אימא לא.

ולרבה דאמר:
זה כנגד זה אסור הא דרב במאי מוקי לה ! ?
בזה שלא כנגד זה.

תרתיה למה לי ! ?
אי מהתם - הוה אמינא -
הני מילי - לזרוק,¹¹
אבל לטלטל - אימא לא;
קא משמע לן.

איתמר :

מבוי העשוי כנדל,¹⁶⁵

אמר אביי :

עושה צורת הפתח לגדול,
והנך כולו מישתרו בלחי וקורה ;

רש"י

¹ לא משנתנו היא. היתר חצר תנינא ואיסור מבוי תנינא :

² חצר קטנה שנפרצה. במלואה לגדולה גדולה מותרת ולא אסרי בני קטנה עליוה דלגבי גדולה פתח הוא דיש לה שיעור מכאן ומכאן והוה כשתי חצירות ופתח אחד ביניהן דלא אסרן אהדידן ולקמן מוקי לה בשאין קטנה רחבה יותר מ' דאי יותר מעשר לא הוי פתח גבי גדולה :

³ וקטנה אסורה. דלדידה לאו פתח הוא אלא פירצה ונעשית רשותן של בני גדולה שהרי נתערבה עמהן :

⁴ א"ל. רב היתר חצר אשמעינן ואע"ג דנפרצה בכותל השני דרסי רביס מרשות הרבים זו לרה"ר זו דרך חצר ומבוי דאי מהתם הוה אמינא משום דלא דרסי רביס דהא גדולה לא נפרצה בכותל השני :

⁵ רה"ר לטומאה. וספיקא טהור דהא ספק טומאה מסוטה גמרינן ובסוטה ככי האי חצר לאו מקום ייחוד וסתירה הוא :

⁶ אבל זה כנגד זה. לא הויא לה חצר רה"ר לשבת השתא אשמעינן דכנגדו ואפילו הכי מותרת :

⁷ ולרבה. דאמר לעיל אבל זה כנגד זה הוי מבוי מפולש ואסור (אפילו חצר) הא דרב במאי מוקים לה בזה שלא כנגד זה ועל כרחיך כנגד דקאמר רב לאו דווקא דהא אוקינא טעמיה דרב בשלא עירבו אבל עירבו אפילו מבוי מותר :

⁸ תרתיה למה לי. הא תנא לה חצר שהרביס נכנסין לה בזו כו' ומילתיה דרב למשתרייה חצר מינה מסתמא ואפילו זה כנגד זה וכל שכן בזה שלא כנגד זה ואיסור מבוי מאידך מתניתין דחצר קטנה שמעינן :

⁹ אי מהתם. מחצר שהרביס נכנסין לה כו' דקתני רשות היחיד לשבת :
¹⁰ הוה אמינא. האי דקרי ליה רה"ר :

¹¹ לזרוק. כלומר מדאורייתא רה"ר הוא והזורק מרה"ר לתוכו חייב :

¹² אבל לטלטל. בתוכו :

¹³ אימא לא. משתריא ומדרבנן דליגזור רבנן עליה :

¹⁴ קמ"ל. רב מותרת :

¹⁵ נדל. שרץ שיש לו רגלים הרבה כדתניא בתורת כהנים (פרשת שמיי) מרבה רגלים זה נדל :

¹⁶ מבוי העשוי כנדל. שפתוחין לו מבואות הרבה וראשיהן פתוחין לרשות הרבים וראשו פתוח לרשות הרבים אחר :

¹⁷ עושה צורת פתח לגדול. באחד משני ראשין והאחרים קטנים משתרו בלחי וקורה בראשיהן על פני רשות הרבים :

אמר ליה רבא :
כמאן ?¹⁸ כשמואל דאמר :
תורתו כסתום ?
למה ליה¹⁹ צורת הפתח ?

ועוד -²⁰
והא²¹ ההוא מבוי עקום דהוה בנהרדעא,
וחשו לה לדרב ! ?
אלא אמר רבא :

עושה²¹ צורת הפתח לכולהו לחד²² גיסא,
ואידך²³ גיסא מישתרו בלחי וקורה.

אמר רב כהנא בר תחליפא משמיה דרב כהנא בר מניומי
משמיה דרב כהנא בר מלכיו משמיה דרב כהנא רביה דרב,
ואמרי לה רב כהנא בר מלכיו היינו רב כהנא רביה דרב :
מבוי²⁴ שצידו אחד ארוך וצידו אחד קצר,
פחות²⁵ מארבע אמות - מניח את הקורה באלכסון ;
ארבע²⁶ אמות - אינו מניח את הקורה אלא כנגד הקצר.

רבא אמר :

אחד זה ואחד זה -

אינו מניח את הקורה אלא כנגד הקצר.

ואימא טעמא דידי, ואימא טעמא דידהו ;
אימא טעמא דידי :

קורה טעמא מאי ? משום היכר,

ובאלכסון -²⁷ לא הוי היכר ;

ואימא טעמא דידהו :

קורה משום מאי ? משום מחיצה,

ובאלכסון נמי - הוי מחיצה.

אמר רב כהנא :

הואיל ושמעתתא דכהני היא -

אימא בה מילתא :

הא דאמרת מניח הקורה באלכסון -

לא אמרן אלא שאין²⁸ באלכסונו יותר מעשר,

אבל²⁹ יש באלכסונו יותר מעשר -

דברי הכל אינו מניח אלא כנגד הקצר.

איבעיא להו :

רש"י

¹⁸ כמאן כשמואל. דאמר מבוי עקום תורתו כסתום דהא כל מבואות קטנים הללו מבואות עקומות הן נכנס בדרך זה ויוצא בדרך זה וקאמרת לא בעי תיקון לעקמומיתו כשמואל :

¹⁹ למה לי צורת פתח. אמאי אצרכת צורת פתח לגדול הא איהו נמי אין פילושיו מכוונין :

²⁰ ועוד הא ההוא מבוי. דהוה באתריה דשמואל בנהרדעא וחשו ליה לדרב כדאמר לעיל רמו עליה חומריה דרב וחומריה דשמואל :

²¹ עושה צורת פתח לכולהו. הקטנים :

²² מהך גיסא. בעקמומיתן לצד מבוי גדול :

²³ ואידך גיסא. לרשות הרבים מישתרי בלחי או קורה :

²⁴ צידו אחד ארוך. ונמשך כותלו לרה"ר יותר מכותל השני :

²⁵ אם פחות מד' אמות. עודף זה על חבירו מניח קורה באלכסון וישתמש כאן בארוכה וכאן בקצרה :

²⁶ ארבע אמות אינו מניח קורה. על ראש כותל הארוך אלא כונס לפניו מראשו כנגד ראש כותל הקצר ומניחה :

²⁷ ובאלכסון לא הוי היכירא. שהרואה בני מבוי נמשכין ומשתמשין ברה"ר חוץ מכנגד כותל הקצר אומר מותר להשתמש ברשות הרבים לפי שאין אותו העודף דומה שיהא מן המבוי :

²⁸ שאין באלכסונו יותר מעשר. שהמבוי קצר לרחבו הרבה ואין ברוחבו ובארבע אמות הנמשכין להצטרף יותר מעשר :

²⁹ אבל יש באלכסונו יותר מעשר. נמצא פתחו רחב מעשר שהרי כל תחת הקורה הוי פתח :

פחות משלשה - אין צריך להביא קורה אחרת,
שלשה - צריך להביא קורה אחרת;
רב¹³ שמעון בן גמליאל אומר:
פחות מארבעה - אין צריך להביא קורה אחרת,
ארבעה - צריך להביא קורה אחרת.
מאי לאו -

משוכה - מבחוץ, ותלויה -¹⁴ מבפנים ! ?
לא,

אידי¹⁵ ואידי מבפנים,

משוכה -¹⁶ מרוח אחת,

ותלויה - משתי רוחות;

מהו דתימא ?

מרוח אחת - אמרינן לבוד,

משתי רוחות - לא אמרינן לבוד;

קא משמע לן.

רב¹⁷ אשי אמר:

משוכה והיא תלויה;

והיכוי¹⁸ דמי ?

כגון שנעץ שתי יתירות עקומות על שני כותלי מבוי,

שאינן בגובהן שלשה,

ואינן¹⁹ בעקמומיתן שלשה;

מהו דתימא ?

או לבוד²⁰ אמרינן או חבוט אמרינן,

לבוד וחבוט לא אמרינן;

קא משמע לן.

תני רבי זכאי קמיה דרבי יוחנן:

בין לחיים ותחת הקורה - נידון²¹ ככרמלית.

אמר ליה: פוק תני לברא.

אמר אביי:

מסתברא²² מילתיה דרבי יוחנן תחת הקורה,

אבל²³ בין לחיים - אסור;

ורבא אמר:

מהו להשתמש תחת הקורה ?

רב ורבי חייא ורבי יוחנן אמרו:

מותר להשתמש תחת הקורה;

שמאל ורבי שמעון ברבי²⁴ ורבי שמעון בן לקיש אמרו:

אסור להשתמש תחת הקורה.

לימא בהא קמיפלגי,

דמר סבר - קורה משום היכר,

ומר סבר - קורה²⁵ משום מחיצה.

לא,

דכולי עלמא - קורה משום היכר,

והכא בהא קמיפלגי -

דמר סבר - היכרא מלגיו,

ומר סבר - היכרא מלבר.

ואיבעית אימא -

דכולי עלמא משום מחיצה,

והכא בהא קמיפלגי,

דמר²⁶ סבר - חודו הפנימי יורד וסותם,

ומר סבר - חודו החיצון יורד וסותם.

אמר רב חסדא:

הכל²⁷ מודים בבין לחיים שאסור.

בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא:

נעץ שתי יתירות בשני כותלי מבוי מבחוץ,

והניח קורה על גביהן,

מהו ?

אמר ליה:

לדברי המתיר - אסור,

לדברי²⁸ האוסר - מותר.

רבא אמר:

לדברי האוסר נמי - אסור,

בעינן קורה על גבי מבוי, וליכא.

איתיביה רב אדא בר מתנה לרבא:

היתה קורתו * משוכה²⁹ או³⁰ תלויה,

ט.

רש"י

¹² או תלויה. שאין ראשיה מונחים על גבי הכתלים אלא תלויה באויר שקצרה משתי רוחותיה וכגון שנעץ קנה כל שהוא באמצע פתח המבוי ונתן על גבו את הקורה:

¹³ רב שמעון. סבירא ליה בכל דוכתא פחות מד' כלבוד דמי:

¹⁴ משוכה מבחוץ. שנמשכה לתוך רשות הרבים כגון האי בעינן דלעיל דשתי יתירות:

¹⁵ תלויה מבפנים. שקצרה משתי רוחות ואינה מגעת לכתלים אלא נתליה באויר ואמרינן לבוד להאריך ראשיה:

¹⁶ אידי ואידי מבפנים. ותרוייהו בקורה קצרה עסקינן:

¹⁷ משוכה מרוח אחת. ראשה אחד על הכותל וראשה השני אינו מגיע לכותל שכנגדו:

¹⁸ רב אשי אמר. משום ב' רוחות לא איצטריכא ליה דכיון דתנא משוכה מרוח אחת הוא הדין משתי רוחות אלא חדא קתני משוכה והיא תלויה שקצרה היא מהגיע לכתלים ועוד שתלויה היא למעלה מגובה כותלי המבוי:

¹⁹ והיכי דמי כגון שנעץ שתי יתירות עקומות על גבי ב' כותלי מבוי. ועקמומיותיהן נוטות זו כלפי זו להיותן סניף להאריך הקורה משני צידיה כשתנתן עליהם והם עצמם אינם ראיות להכשר קורה שאין בהן רוחב טפח כשיעור הכשר קורה דמתניתין:

²⁰ ואין בעקמומיתן שלשה. ואיכא למימר לבוד מראשי הקורה ולכתלים ואין בגובהן של יתירות ממעל לכתלים שלשה טפחים דאי הוה בגובהן שלשה טפחים הוה מיפסלא דקורה על גבי כתלים בעינן אבל השתא בפחות משלשה אמרינן חבוט השפל כאילו מונחת על הכותל:

²¹ לבוד. לשון סניף להאריך ובלע"ז אפש"ק:

²² נידון ככרמלית. ואסור לטלטל שם:

²³ מסתברא מילתיה דר' יוחנן. דאמר פוק תני לברא אלא מותר הוא אחת קורה קאמר ליה דקסבר חודו החיצון יורד וסותם:

²⁴ אבל בין לחיים. במבוי שאין שם קורה מודה דאסור:

רש"י

¹ מהו להשתמש תחת הקורה. אכל מבואות קאי:

² קורה משום מחיצה. וחודו הפנימי יורד וסותם הלכך אסור דמן המחיצה ולפנים בעי אשתמושי:

³ מר סבר היכרא. להנך מגוואי בעינן וצד הפנימי הוי להו היכר ואסור להשתמש מן ההיכר ולחוץ:

⁴ מלבר. לבני רשות הרבים דהיינו צד החיצון:

⁵ מר סבר חודו הפנימי יורד וסותם. נמצא תחת הקורה מן המחיצה ולחוץ ואסור:

⁶ הכל מודים. במבוי שאין בו קורה והכשירו בלחי שאסור להשתמש בין לחיים כלומר כנגד הלחי והאי דנקט בין לחיים אמבואות טובא קאי:

⁷ נעץ שתי יתירות. קבילי"ש נעוצות בכותל בעוביו שלצד רה"ר ונמצאת קורה שעליהן בולטת ונמשכת לחוץ יותר מן הכתלים וחודה הפנימי דבוק וסמוך לכותל:

⁸ לדברי האוסר. להשתמש תחת הקורה בכל מבואות דטעמא משום חודו הפנימי יורד וסותם:

⁹ מתיר. כאן להשתמש במבוי הזה אגב הך קורה שאינה על גבי מבוי דכיון דחודו הפנימי סותם נמצאת סתימת הקורה דבוקה לכתלים וסתימה מעלייתא היא:

¹⁰ לדברי המתיר. להשתמש תחת הקורה אלמא חיצון יורד וסותם אוסר כל המבוי הזה עד שיביאו קורה אחרת דאין הסתימה מחוברת לכתלים ויש אויר ביניהם והכא לאו מחיצה ממש הוא להכשיר הפסק אויר שמכאן ומכאן ע"י לבוד:

¹¹ משוכה. משמע רחוקה היא מן הכתלים:

בין לחיים נמי - מותר.

אמר רבא:

מנא אמינא לה?

דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן:

מקום שאין בו ארבעה על ארבעה -

מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו,

ובלבד שלא יחליפו.

ואביי!?

התם בגבוה שלשה.

אמר אביי:

מנא אמינא לה?

דאמר רב חמא בר גוריא אמר רב:

תוך הפתח צריך לחי אחר להתירו;

וכי תימא -

דאית ביה ארבעה על ארבעה;

והאמר רב חנין בר רבא אמר רב:

תוך הפתח,

אף על פי שאין בו ארבעה על ארבעה -

צריך לחי אחר להתירו.

ורבא!?

התם דפתוח לכרמלית.

אבל לרשות הרבים מאי? שרי?

יציא בארעא וגיורא בשמי שמיא!?

אין,

מצא מין את מינו וניעור.¹¹

אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא:

ואת לא תסברא דבין לחיין אסור?

והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

מבוי שרצפו בלחיין פחות פחות מארבעה -

באנו למחלוקת רבן שמעון בן גמליאל ורבנן;

לרבן שמעון בן גמליאל דאמר: אמרינן לבוד -
 משתמש עד חודו הפנימי של פנימי;¹²
 לרבנן דאמרי: לא אמרינן לבוד -
 משתמש עד חודו הפנימי של חיצון;
 אבל בין לחיין - דכולי עלמא אסור!?

ורבא!?

התם נמי - דפתוח לכרמלית.

אבל לרשות הרבים מאי? שרי?

יציא בארעא וגיורא בשמי שמיא!?

אין,

מצא מין את מינו וניעור.*

רב אשי אמר:

כגון שרצפו בלחיין פחות פחות מארבעה,

במשך ארבע אמות;

לרבן שמעון בן גמליאל דאמר: אמרינן לבוד -

הוה ליה מבוי, וצריך לחי אחר להתירו;

ולרבנן דאמרי: לא אמרינן לבוד -

לא צריך לחי אחר להתירו.

ולרבן שמעון בן גמליאל,

להוי כנראה מבחוץ ושוה מבפנים!?

מידי הוא טעמא אלא לרבי יוחנן,

הא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן:

נראה מבחוץ ושוה מבפנים -

אינו נידון משום לחי.

איתמר:²²

רשימי

מחלוקת ביניהן ורבי יוחנן לא מפרש מילתיה והשתא קא מפרש רב הונא בריה
 דרב יהושע דעל כרחיך הא דקאמר רבי יוחנן דשייכא פלוגתא דרבן שמעון
 ורבנן הכא לא משכחת לה אלא בתשמיש שכנגד הלחיין דלרבן שמעון הוה
 כולהו כחד לחי ואין משתמש במבוי אלא עד חודו הפנימי של לחי הפנימי אבל
 משם ולחוץ הוי בין לחיים ואסור ולרבנן לא הוי כחד לחי ובלחי החיצון
 משתרי מבוי ומותר להשתמש בכל המבוי עד חודו הפנימי של חיצון דכנגד
 חיצון לחודיה הוי בין לחיים אלמא לרבי יוחנן בין לחיים אסור דאי בין לחיים
 לרבי יוחנן מותר מאי שייכא פלוגתייהו דרבן שמעון ורבנן להכא בין הוה כולהו
 כחד בין לא הוה כולהו כחד כנגד כולם הוא משתמש:

¹⁷ רב אשי אמר. לעולם בין לחיים לר' יוחנן מותר והאי דאמר רבי יוחנן
 דשייכא פלוגתייהו דרבן שמעון ורבנן להכא כגון דהוה משך רציפה זו ד' אמות
 באורך המבוי:

¹⁸ לרבן שמעון. יש לבוד בפחות מד' והוה ליה חד לחי ואמרינן לעיל (ה.) ד'
 אמות נידון משום מבוי ויצא מתורת לחי:

¹⁹ וצריך לחי אחר להתירו. מבוי זה שבין לחיים אבל מלחי הפנימי ואילך מיהו
 שרי לטלטולי במבוי דלהנהו ודאי נראה לחי ועוביו נידון להם בלחי וניתר בו
 מבוי כך שמעתי ולי נראה שאפילו מפנימי ולפנים אינו נותר דלחי הפנימי
 ולפנים לרבי יוחנן אינו מתיר כלל אבל לרבנן כל חד וחד באנפי נפשיה הוא
 ומשתרי מבוי בלחי קמא:

²⁰ ולרבן שמעון. נהי נמי דכולי חד הוא ונידון משום מבוי אפילו הכי היכי
 שמע ר' יוחנן מדרבן שמעון דבעי לחי אחר להתירו לישתרי האי מבוי בנראה
 מבחוץ ושוה מבפנים דהא מסתמא כי אוקמא ללחי קמא משכו קמעא כלפי חוץ

שכן דרך כל מעמידי לחיים כדי שיראה מבפנים ומבחוץ שהוקבע שם לשם לחי
 דאם אינו מושך קצת רוחב הלחי להלאה מכותלי המבוי מעט אלא בשוה להן
 נראה כמסויף על רוחב עובי כותל המבוי ואינו ניכר מבחוץ שהוא לחי אלא
 בפנים ניכר שאינו מן הכתלים לפי שחודו נראה בפנים וכיון דראשון קצתו
 נמשך לחוץ כי הדר השווהו מבפנים ברציפת לחיים הללו ועשאו כותל מיהא
 לישתרי מבוי בההיא בליטה קמייא הנראית מבחוץ דהא אמרינן לקמן נראה
 מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי:

²¹ מידי הוא טעמא. כלומר מי מותבינן האי תיובתא אלא לרבי יוחנן דיליף
 מלבוד דרבן שמעון פסולא להאי מבוי:

²² אינו נידון. הלכך אי אמרינן לבוד בעי לחי אחרנא:

²³ איתמר. גרסינן:

רשימי

¹ מקום שאין בו ד' על ד'. עומד בין רשות הרבים לרשות היחיד הואיל וליכא
 מקום חשוב לאו רשות באנפי נפשיה הוא ובטיל להכא ולהכא והיינו מקום
 פטור:

² לכתף עליו. משאות:

³ ובלבד שלא יחליפו. דלא לימרו דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד
 ואתי למישרי הוצאה בשבת ובין לחיים נמי אפילו חשבת ליה מקום בפני עצמו
 בטל להכא ולהכא ושרי:

⁴ בגבוה שלשה. דמינכרא אבל בין לחיים דלא מינכרא דוכתא אי שריית
 לטלטל התם אתי ההחליף ולאפוקי לרשות הרבים:

⁵ תוך הפתח. כגון מבוי שיש פצימין רחבים לפתחו מכאן ומכאן והן הן לחיים
 שלו צריך להעמיד לחי אחר מבחוץ אם ירצה להשתמש בין הפצימין:

⁶ דאית בהו ארבע. ברוחב הפצימין במשך המבוי דכל ד' רשות באנפי נפשיה
 היא וכרמלית היא ומדרבנן אסורה:

⁷ לכרמלית. לבקעה דשייך ומצטרף למינו שחוצה לו:

⁸ יציבא. אזורחי:

⁹ מצא. כרמלית שבין לחיים שלא היה בו שיעור כרמלית:

¹⁰ את מינו. שחוצה לו:

¹¹ וניעור. נתחזק על ידי מינו וניעור משנתו שהיה בתחלה בטל אצל שאינו
 מינו ודוגמתו בכבורות (כב.) טומאה שבטלה וחזרה וניעורה:

¹² אבל פתוח לרשות הרבים. שלא זה מינו ולא זה מינו ולכאן וכאן בטלה:

¹³ ואת לא תסברא דבין לחיים. לר' יוחנן אסור:

¹⁴ והאמר ר' יוחנן מבוי שרצפו בלחיין. במשך המבוי מראשו לצד סופו
 בשתים ושלש אמות:

¹⁵ בפחות מארבעה. שאין בין לחי לחי ד' אבל יש ביניהן ג':

¹⁶ באנו למחלוקת רבן שמעון ורבנן. דאיפלגו לעיל במשלשה ועד ד' אי
 אמרינן לבוד או לא מאותו מחלוקת אנו למידין שאף בהכשר מבוי זה יש

נראה: מבפנים ושוה מבחוץ - נידון משום לחי.

נראה: מבחוץ ושוה מבפנים, רבי חייא ורבי שמעון ברבי, חד אמר: נידון משום לחי; וחד אמר: אינו נידון משום לחי.

תסתיים דרבי חייא הוא דאמר: נידון משום לחי, דתני רבי חייא:

כותל: שצידו אחד כנוס מחבירו, בין: שנראה מבחוץ ושוה מבפנים, ובין שנראה מבפנים ושוה מבחוץ - נידון משום לחי; תסתיים.

ורבי יוחנן מי לא שמיע ליה הא ? ! אלא שמיע ליה, ולא סבר לה.

רבי חייא נמי - לא סבר לה ? ! האי מאי ?

בשלמא רבי יוחנן לא סבר לה - משום הכי לא תני לה;

אלא רבי חייא -

אם⁹ איתא דלא סבר לה - למה ליה למיתנא ?

אמר רבה בר רב הונא:

נראה מבחוץ ושוה מבפנים - נידון משום לחי.

אמר רבה:

ומותבין אשמעתין (כאן ט:);

חצר גדולה שנפרצה לקטנה,¹⁰

גדולה מותרת וקטנה אסורה,

מפני שהיא כפתחה של גדולה;

ואם איתא -

קטנה נמי תשתרי בנראה מבחוץ ושוה מבפנים ? !

אמר רבי זירא:

בנכנסין כותלי קטנה לגדולה.

¹ נראה מבפנים ושוה מבחוץ. שהעמיד הלחי רחבו לצד אורכו של מבוי ולא משך קצת רחבו קימעא כלפי חוץ אלא השוה חודו החיצון לעובי כותלי המבוי ודומה כמי שמוסיף על רוחב הכתלים ואינו נראה מבחוץ כלחי אבל חודו הפנימי נראה מבפנים שעביו בולט לתוך רוחב המבוי;

² נראה מבחוץ ושוה מבפנים. שמשך כל הלחי לחוץ וחודו הפנימי נכנס בכותלי המבוי ואינו נראה מבפנים אלא דומה כמוסיף על אורך הכותל אבל מבחוץ ניכר שאינו מכותל המבוי שהרי נמשך להלאה מרוחב הכותל;

³ כותל שצידו אחד כנוס מחבירו. שנכנס הבנין ומיעטו מעביו דהשתא בולט ויוצא ממנו כמין עמוד שקורין פלייר;

⁴ בין. שכניסתו נראית בפנים ושוה מבחוץ ששקוע הכותל מאחוריו ונראית הפגימה בפנים;

⁵ בין שנראה מבחוץ ושוה מבפנים. כגון ששקוע הכותל מלפניו שאין הכניסה נראית לעומדים בפנים אלא לבני רשות הרבים;

⁶ ורבי יוחנן. דאמר לעיל בהדיא אינו נידון;

⁷ מי לא שמיע ליה הא. מתני' דר' חייא ואפ"ה לא סבר לה הכא נמי היכי מסיימת מינה דר' חייא הוא דאמר נידון דילמא איהו נמי שמיע ליה ולא סבר לה;

⁸ חצר קטנה שנפרצה לגדולה קטנה נמי תשתרי. דלא ליסרו בני גדולה עלייהו אלא ליהוי נמי פתחא לגבה להיות כשני חצירות ופתח ביניהם ואע"ג דשוה מבפנים שהעומד בתוכה רואה כל כתלי אורכה שוין שאין שם מכותל רחבה לפיאותיה כלום והוי מלואה הרי מבחוץ בתוך הגדולה נראין לה שיוויין וכותל זה מכאן ומכאן אותו עודף שהגדולה עורפת על הקטנה דהא גדולה בהו משתריא משום דלדידה נראית מבפנים;

ולימא⁹ לבוד ותשתרי, וכי¹⁰ תימא - דמפלגי טובא;¹¹ והא תני אדא¹² בר אבימי קמיה דרב חנינא: קטנה¹³ בעשר, גדולה באחת עשרה ! ? אמר רבינא: במופלגין¹⁴ מכותל זה בשנים, ומכותל זה בארבעה.

ולימא¹⁵ לבוד מרוח אחת, ותשתרי ! ? *

רבי¹⁶ היא דאמר:

בעינן שני פסין,

דתניא:

חצר¹⁷ ניתרת בפס אחד;

רבי אומר: בשני פסין.

האי¹⁸ מאי ?

אי אמרת בשלמא נראה מבחוץ ושוה מבפנים - אינו נידון משום לחי,

ורבי סבר לה כרבי יוסי, ודרבי זירא ודרבינא¹⁹ ליתא -

משום הכי קטנה בעשר, וגדולה באחת עשרה,

משום דרבי סבר לה כרבי יוסי;

אלא²⁰ אי אמרת נראה מבחוץ ושוה מבפנים -

רש"י

⁹ בנכנסין כותלי קטנה. ובולטין לתוך הגדולה בשנים וג' אמות דהנך גיפופי דפשו להו מגדולה שעומדין מאחרי פירצת הקטנה נראין שלא מאותו כותל היה;

¹⁰ ונימא לבוד ותשתרי. כלומר אי נראה מבחוץ מהני ליהוי כאלו ראשי כניסה של כותלי קטנה סנופי' לצד כותלי אורך הגדולה דהדר הוה להו הכניסה ליה גיפופי נראין מבחוץ דקס"ד אין הגדולה רחבה מן הקטנה אלא מעט פחות מג' לכאן ופחות מג' לכאן דהשתא אין ריוח שבין הכניסות לכותלי אורכה של גדולה ג' טפחי' וכלבוד דמי;

¹¹ וכי תימא דמיפלגי. כניסות מחיצות מכותל אורך הגדולה;

¹² טובא. טפי משלשה שהיתה גדולה רחבה מן הקטנה הרבה;

¹³ קטנה בעשר וגדולה ביי"א. שאין גדולה עורפת על הקטנה אלא אמה אחת הרי שלשה טפחים לכאן ושלשה טפחים לכאן ועובי כניסות הכתלים ממעטין את השלשה מכל צד דאיכא לבוד;

¹⁴ במופלגין מכותל זה בשנים ומוזה בארבע. שלא היתה קטנה מכוונת כנגד אמצעייתה של גדולה אלא משוכה שני טפחים לצד אחד ויש מהאמה עורפת שני טפחים לכאן וארבעה לכאן והכניסות דקות ונשאר מצד אחד יותר משלשה ריוח;

¹⁵ ונימא לבוד מרוח אחת. והרי כאן שיוור אחד נראה מבחוץ ותשתרי ביה קטנה דנישוויה להאי פירצה פתח דהא עשר הוא דהויא;

¹⁶ רבי היא דאמר בעינן. שני שיוויין לחצר של עשר הנפרצת במלואה;

¹⁷ חצר ניתרת בפס אחד. אם נפרצה לרשות הרבים ונשתייר בה מצד א' מותרת ובשאין הפירצה יותר מעשר עסקינן דאי יותר מעשר לא מהני ליה מחיצה להאי חצר;

¹⁸ האי מאי אי אמרת בשלמא. מתני' כדוהו שמעינן לה מעיקרא במכוונת קטנה כנגד אמצעייתה של גדולה ומהאמה היתירה נשאר שלשה לכאן ושלשה לכאן וי"ל נראה מבחוץ ושוה מבפנים משני רוחות ואפילו הכי קטנה אסורה דנראה מבחוץ ושוה מבפנים לא מהני ורבי בשני פסין דחצר כרבי יוסי סבר לה דאמר במתני' אין לחי פחות מרוחב שלשה וכל שכן פסין דחצר דבעי רוחב כדבעי רבי יוסי בלחי;

¹⁹ ודרבינא. דאוקמא במופלגין מזה בשנים ומוזה בארבעה ליתא דא"כ לא הוה משתריא גדולה דפס ב' טפחים לא מהני וכיון דליתא לדרבינא ליתא נמי לדרבי זירא דאוקמא בנכנסין דכיון דמכוונת שלשה מכאן ושלשה מכאן כניסה מאי מהניא הא כי נכנסין נמי איכא למשרייה בנראה מבחוץ ושוה מבפנים משתי רוחות ולא שרינן לה דמוקמינן ליה בנראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי משום הכי יהיב תנא שיעור לעורפה של גדולה שתהא יתירה על הקטנה אמה כי היכי דניהוו לה לגדולה שלשה מכאן ושלשה מכאן משום דרבי שני פסין בעי ורחבי' שלשה כרבי יוסי ומשום היתר גדולה נקט לה;

²⁰ אלא אי אמרת נראה מבחוץ. מהני וקטנה דאסירא היינו טעמא משום דאיתא לדרבי זירא בנכנסין ולדרבינא במופלגין וליכא לבוד משני רוחות ואפילו הכי

משום דתני¹⁴ רבי חייא כוותיה.

והרחב מעשר אמות –¹⁵ ימעט.

אמר אביי:

תנא:

והרחב מעשר אמות –¹⁶ ימעט;

רבי יהודה אומר:

אינו צריך למעט.

ועד¹⁷ כמה?

סבר רב אחי קמיה דרב יוסף למימר –

עד שלש עשרה אמה ושליש;

וקל וחומר מפסי ביראות –

ומה פסי¹⁸ ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד –

לא התרתה בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש;

מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד –

אינו דין שלא תתיר בו יותר משלש עשרה אמה ושליש?

והיא¹⁹ הנותנת,

פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד –

לא תתיר בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש;

מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד –

תתיר בו יותר משלש עשרה אמות ושליש?

אי²⁰ נמי לאידך גיסא –

פסי ביראות דאקילת בהו חד קולא –

אקיל בהו קולא אחרינא;

מבוי – כלל²¹ כלל לא!

תני לוי:

מבוי שהוא רחב עשרים אמה –

נועץ קנה באמצעיתו, ודיו.

הוא תני לה והוא אמר לה:

אי²² הלכה כאותה משנה.

איכא דאמרי:

אמר שמואל משמיה דלוי:

אי²³ הלכה כאותה משנה.

אלא היכי עביד?

אמר אביי: ²⁴ *

עושה פס גבוה עשרה במשך ארבע אמות,

¹⁴ דתני רבי חייא כוותיה. כותל שצידו אחד כנוס כו'.

¹⁵ עד כמה. יהא רחב ולא יהא צריך למעט לרבי יהודה:

¹⁶ פסי ביראות שהתרתה בהן. שלש עשרה אמה ושליש דתנן בפרק שני (לקמן י:): עושין פסין לביראות שברשות הרבים והן עמוקין עשרה ואסור למלאות מהן ולהניח על שפתן שמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים והתירו חכמים לעשות ארבעה דיומדין לארבע פאות ולשוויה בין הפסין רשות היחיד ומותר למלאות ושירי רבי יהודה להרחיק זה מזה מלא שני רבקות של ארבעה ארבעה בקר ועוביה של פרה אמה ושני שלישי אמה דהוו להו שלש עשרה אמה ושליש לשמונה בקר:

¹⁷ והיא הנותנת. מדה זו שאתה מביא בה איסור ליותר משלש עשרה אמה ושליש למבוי משום טעמא דלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד היא הנותנת טעם להיתר דהתם הוא דאיכא עומד מועט משום הכי לא התרתה בו יותר משלש עשרה אמה ושליש אבל מבוי דרובו סתום שרי ביה טפי:

¹⁸ אי נמי לאידך גיסא. דלא תיתי ליה מפסי ביראות דאילו התם הוא דהקלת בה קולא דמכשרת ליה בפרוץ מרובה על העומד אקיל נמי קולא אחרינא דלהוי חשוב פתח עד שלש עשרה אמה ושליש:

¹⁹ כלל כלל לא. טפי מעשר לא:

²⁰ אי²⁰ הלכה כאותה משנה. דאתי אירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה לקנה:

נידון משום לחי,

ודרבי זירא ודרבינא איתא, ורבי לא סבר לה כרבי יוסי –

גדולה באחת עשרה למה לי?

ממה נפשך –

אי¹ למשרייה לגדולה קאתי – בעשר² ושני טפחים סגיא;

ואי³ למיסרה לקטנה קאתי – לאשמועינן דמפלגי טובא!

אלא⁴ לאו שמע מינה –

נראה מבחוץ ושוה מבפנים –

אינו נידון משום לחי?

שמע מינה.

אמר רב יוסף:

לא⁵ שמיע לי הא שמעתתא.

אמר ליה אביי:

את אמרת ניהלן, ואהא אמרת ניהלן;

דאמר רמי בר אבא אמר רב הונא:

לחי⁶ המושך עם דפנו של מבוי,

פחות מארבע אמות –

נידון משום לחי ומשתמש עד⁷ חודו הפנימי;

ארבע אמות –

נידון משום מבוי, ואסור להשתמש בכולו;

ואת אמרת לן עלה: שמע⁸ מינה תלת:

שמע מינה – בין⁹ לחיין אסור;

ושמע¹⁰ מינה – משך מבוי בארבע;

ושמע מינה – נראה מבחוץ ושוה מבפנים –

נידון משום לחי.

והלכתא:

נראה מבחוץ ושוה מבפנים –

נידון משום לחי.

תיובתא¹¹ והלכתא! ?

אין,

גדולה משתריא בגיפופין הנשארין לה מאחורי הכניסות ואף על פי שרוחב האחד אינו אלא ב' טפחים דלא סבר לה כר' יוסי:

¹ גדולה בייא. דיהיב תנא שיעורא לעורפה אמה למה לי:

² אי למשרייה לגדולה. דליהוי לה שיעור משני צדדין קאתי:

³ בעשר ושני טפחים סגי. דהא רבי לא סבר לה כר' יוסי:

⁴ ואי למיסרה לקטנה קאתי. כדי שירחקו כותלי אורך הגדולה מכניסתה של קטנה ד' טפחים מצד האחד דלא לימצי למימר לבוד למשרייה ולאגמוריה דאי לאו הכי הוה שרינן לה בקטנה בנראה מבחוץ על ידי לבוד:

⁵ לישמענין. גדולה רחבה הרבה ומיפלגי טובא דהוי מילתא דפסיקא דהא לאו מילתא דפסיקא היא הואיל ומפלגי⁶ מכותל זה בשלשה ומכותל זה בשלשה ואי הגדולה רחבה הרבה הוה תני הוה גמרינן מינה טפי דמשום הפלגה מיתסרא והא ליכא למימר דדק תנא בשיעורין לאשמועינן דבהכי הוא דמיתסרא ובבבצר מהכי לא דהא ב' וד' טפחים נמי מיתסרא וכגון דמופלגת בחצי טפח מכאן ובשלשה וחצי מכאן דמשתריא גדולה בגיפוף משהו מכאן ושלשה וחצי מכאן וקטנה מיתסרא דליכא לבוד משני רוחות:

⁶ אלא לאו ש"מ. על כרחך דוקא שלשה מכאן ושלשה מכאן למשרייה לגדולה נקט לה ואפ"ה קטנה אסורה דנראה מבחוץ לא מהני ש"מ:

⁷ לא שמיע לי הא שמעתא. דרבה בר רב הונא מרב הונא אבוח דנראה מבחוץ נידון משום לחי:

⁸ לחי המושך עם דפנו של מבוי. לחוץ שנראה כמאריך את דופן המבוי שמעמיד חודו כנגד עובי הדופן דמיכסי חודו בעוביו של דופן דשוה מבפנים ונראה מבחוץ שאין חודו של לחי מכסה כל עובי הדופן שרחב ממנו:

⁹ בכולו. בכל המבוי שהרי אין כאן לחי:

¹⁰ שמע מינה משך מבוי ארבע. מדקאמר נידון משום מבוי:

¹¹ בין לחיים אסור. מדקאמר עד חודו הפנימי:

¹² ושמע מינה נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי. מדקאמר נידון משום לחי:

¹³ תיובתא והלכתא. דהא אותביניה מחצר קטנה שנפרצה לגדולה:

ומעמידו לארכו של מבוי ;
אי נמי -
כדרב יהודה,
דאמר רב יהודה :
מבוי שהוא רחב חמש עשרה אמה -
מרחיק שתי אמות ועושה פס שלש אמות.

ואמאי?¹
יעשה פס אמה ומחצה,
וירחיק שתי אמות,
ויעשה פס אמה ומחצה!
שמע מינה -
עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות -
לא הוי עומד?
לעולם² אימא לך - הוי עומד,
ושאני הכא -
דאתי אוריא דהאי גיסא ואוריא דהאי גיסא,
ומבטל ליה.

ויעשה פס אמה, וירחיק אמה,
ויעשה פס אמה וירחיק אמה, ויעשה פס אמה,
שמע מינה -
עומד כפרוץ - אסור?
לעולם אימא לך - מותר,
ושאני הכא -
דאתא אוריא דהאי גיסא ודהאי גיסא -
ומבטל ליה.

וירחיק אמה ויעשה פס אמה ומחצה,
וירחיק אמה ויעשה פס אמה ומחצה!
איך הכי נמי;
וכולי האי לא אטרחהו רבנן.

¹ ומעמידו לארכו של מבוי. באמצע הפתח דכיון דאיכא הכשר מבוי באורכו של פס הוי להו כשתי מבואות ונעשה הפתח האחד למבוי זה והפתח השני למבוי השני:

² מרחיק שתי אמות. מן הכותל ומתחיל לעשות שם פס ועושהו משלש אמות לסתום הפתח ונמצאו חמש אמות אלו סתומות שפרצת שתי האמות ניתרת בעומד מרובה עליהן והיכא דהוי רוחב כ' יעשה כן אף לצד השני או יעשה פס שש אמות וירחיק ד' אמות וניתר צידו אחד בעומד מרובה על הפרוץ:

³ ואמאי. מצרכת ליה לסתום ג' האמות כאחד:

⁴ יעשה פס אמה ומחצה. לפיאה אצל הכותל וירחיק ב' אמות ויעשה פס אמה ומחצה אצל פתח גדול וכיון דלא שרית ליה בהכי משום דפרוץ מרובה על העומד שמכאן ועל העומד שמכאן אלא אם כן תצרפם יחד להיות שניהן רבין עליו שמעמי מינה מולא מצטרפת להו עומד מרובה על הפרוץ בין ב' הרוחות כשתצרפם לא הוי עומד מרובה אלא זיל לגבי כל חד וחד ונמצא פרוץ רבה עליו ומבטלו ונמצא פתח רחב מעשר:

⁵ לעולם אימא לך. בעלמא אי לא הוה קאי עומד זה בין שני פרצים מצטרפין העומדין לבטל פרוץ היחידי אבל הכא אתי אוריא דהאי גיסא דב' האמות ואוריא דפתח הגדול ומבטלי ליה לפס אמה ומחצה שביניהן:

⁶ שמע מינה פרוץ כעומד אסור. ופולגתא דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע היא בשלהי פירקין ושמעט מהכא דרב יהודה כרב הונא סבירא ליה ולפיכך כל אמת פרוץ אסורת עומד שאצלה ונמצא שאין כאן סתימה:

⁷ דהאי גיסא. פתח גדול:

⁸ ודהאי גיסא. אמה הפרוץ ומבטל ליה לאמה העומד שאצל הפתח:

⁹ וירחיק אמה מן הכותל:

¹⁰ ויעשה פס אמה ומחצה כו'. דהשתא לא מצטרף אוריא אמה עם אוריא הפתח לבטל אמה ומחצה דהא בטיל ליה אוריא דזוטר מיניה והכי הוי שפיר טפי שלא תהא פירצה שתי אמות כאחת:

¹¹ אין הכי נמי. דהכי שפיר טפי וכולי האי לא אטרחהו:

וליחוש דלמא¹² שביק פיתחא רבה,
ועייל בפיתחא זוטא!
אמר רב אדא בר מתנה:
חזקה:

אין אדם מניח פתח גדול ונכנס בפתח קטן.
ומאי¹³ שנא מדרבי אמי ודרבי אסי!
התם - קא ממעט בהילוכא,
הכא - לא קא ממעט בהילוכא.

תנן התם:
עור¹⁴ העסלא וחלל שלו -
מצטרפין בטפח.

מאי עור העסלא?
אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:
עור כיסוי של בית הכסא.

וכמה?¹⁵
כי אתא רב דימי אמר:
אצבעיים מכאן ואצבעיים מכאן,
ואצבעיים ריוח באמצע.

כי אתא רבין אמר:
אצבע ומחצה מכאן, ואצבע ומחצה מכאן,
ואצבע ריוח באמצע.

אמר ליה אביי לרב דימי:
מי פליגיתו?
אמר ליה: לא,
הא - ברברכתא,¹⁶
הא - בזוטריתא.¹⁷

אמר¹⁸ ליה:
לאי, פליגיתו,
ובעומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות פליגיתו;
לדידך -¹⁹
הוי עומד;²⁰
לרבין -²¹

מרוח אחת - הוי עומד,
משתי רוחות - לא²² הוי עומד;
דאי סלקא דעתך לא פליגיתו -
לרבין הכי איבעי ליה למימר:

¹² דילמא שביק פתחא רבה. ובטיל תורת פתח מיניה ובטיל לחי המתוקן בו ונמצא מבוי זה בלא תיקון:

¹³ מאי שנא מדרי אמי ורי אסי. דאמרי לעיל (ה.) במבוי שנפרץ מצידו כלפי ראשו ג' אינו מתיר ואע"ג דאין פירצה פחותה מעשר אמות אסורת במבוי קאסרי ליה אינהו משום דלמא עיילי ונפקי בההיא פירצה שלשה ובטיל קמא מפתח ובטיל תיקונו:

¹⁴ התם. איכא למיחש להכי משום דההיא פירצה קטנה מצידו של מבוי היא וממעטי בהילוכא אבל הכא בראש המבוי הוא ולא ממעטי בהילוכא:

¹⁵ עור העסלא. כדמפרש עור העשווי לבית הכסא של שרים חלל הנקב שבו מצטרף להיות עומד טפח שלם ואם יש תחתיו כזית מת וכלים מטמאים באהל ובפחות מטפח אין אהל דתנן (אהלות פ"ג מ"ג ט"ז) טפח על טפח ברום טפח מביא את הטהומאה:

¹⁶ וכמה. יאה בנקב שיהא בטל אצל העומד שסביבו במנחות פרק התכלת (מ"א): אמרינן טפח דאורייתא ד' בגודל חמש באצבע שית בזוטרתי:

¹⁷ ברברכתא. בגודל:

¹⁸ בזוטרתי. באצבע קטנה:

¹⁹ לדידך הוי עומד. דהא אין באחד מן העומדין לבטל החלל עד שיצטרפו שניהן לבטלו:

²⁰ לרבין. דנקט החלל פחות מן אחד העומדין:

²¹ לא הוי עומד. להצטרף לבטל הפרוץ: